

Maatwerkeraanpak regeldruk Vrijwillige inzet

Eindrapport (definitief)

Maatwerkaanpak regeldruk Vrijwillige inzet

Eindrapport (definitief)

Nieuwegein, 16 januari 2014

Joey van den Hurk
Helmut Kaltenbrunner
Dijana Marinković

SIRA Consulting is inhoudelijk verantwoordelijk voor deze rapportage. De in deze rapportage opgenomen teksten en onderzoeksresultaten mogen uitsluitend worden gebruikt als toelichting of ondersteuning in artikelen, scripties en boeken, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Vermenigvuldiging en/of openbaarmaking in welke vorm ook, is uitsluitend toegestaan na schriftelijke toestemming van SIRA Consulting. SIRA Consulting aanvaardt geen aansprakelijkheid voor drukfouten en/of andere onvolkomenheden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	5
1 Inleiding en leeswijzer	7
1.1 Inleiding	7
1.2 Leeswijzer	8
2 Voorwoord voorzitters	9
3 Groepering van knelpunten in thema's	11
3.1 Identificatie van knelpunten	11
3.2 Toedeling knelpunten aan thema's	12
4 Thema Maatschappelijke initiatiefnemers	13
4.1 Knelpunt belemmerende regels voor opstart nieuwe activiteiten	13
4.2 Knelpunt beperkingen op inzet WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers	14
4.3 Knelpunt subsidie aanvragen	15
4.4 Knelpunt aanbestedingsprocedures	16
5 Thema Verenigingen en Stichtingen	17
5.1 Knelpunt effecten wet- en regelgeving voor vrijwilligers	17
5.2 Knelpunt eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties	18
6 Thema Mantelzorg en vrijwillige zorg	19
6.1 Knelpunt schotten financiële stromen in zorg	19
6.2 Knelpunt definitie van mantelzorger	20
6.3 Knelpunt aansprakelijkheid vrijwillige zorg	21
7 Thema Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)	22
7.1 Knelpunt kosten VOG	22
7.2 Knelpunt aanvraagtermijn VOG	23
7.3 Knelpunt aanvraagprocedure VOG	24
8 Thema Belastingen	25
8.1 Knelpunt BTW vrijstelling vrijwilligersorganisaties	25
8.2 Knelpunt OZB	26
8.3 Knelpunt giftenaftrek	27
8.4 Knelpunt onkostenvergoedingen vrijwilligers	28
9 Thema Publicatieplicht ANBI's	29
9.1 Knelpunt publicatieplicht ANBI's	29
10 Vervolgstappen	30

Samenvatting

Dankzij de inspanning van vrijwilligersorganisaties zijn knelpunten geïdentificeerd die *volgens het veld* bestaan op het gebied van Vrijwillige inzet. Tevens zijn door de vrijwilligersorganisaties per knelpunt in het veld breed gedragen oplossingsrichtingen geformuleerd.

Samenvatting op hoofdlijnen van knelpunten en breed gedragen oplossingsrichtingen:

- Regels belemmeren de opstart van nieuwe (kleinschalige en niet-commerciële) activiteiten.
  - ➔ Voer daarom een “groeimodel” in dat uitgaat van een instroomstructuur die de opbouw van administratieve en kwaliteitseisen koppelt aan de schaal van de activiteiten.
- Beleid belemmert (onnodig) de inzet van WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers.
  - ➔ Verhoog daarom de vrijwilligersvergoeding naar het normaal gangbare niveau en overtuig gemeenten dat zij vrijwilligerswerk door WWB uitkeringsgerechtigden moeten stimuleren.
- Subsidie aanvragen veroorzaken hoge administratieve lasten.
  - ➔ Schaf daarom overbodige aanvraagvereisten bij subsidieverlening af, digitaliseer routinematige handelingen, en richt een subsidieloket op.
- Aanbestedingsprocedures houden onvoldoende rekening met diversiteit en kleinschaligheid.
  - ➔ Stimuleer daarom maatschappelijk aanbesteden door gemeenten. De gewenste route is schaalverkleining door oplossingen dicht bij gebruikers te organiseren.
- Nieuwe wet- en regelgeving houdt onvoldoende rekening met effecten voor vrijwilligers en mantelzorgers.
  - ➔ Besteed daarom bij beleidsontwikkeling en de introductie van nieuwe wet- of regelgeving aandacht aan de gevolgen voor het vrijwilligerswerk en mantelzorg.
- Genereren van eigen inkomsten van vrijwilligersorganisaties resulteert in spanning tussen financieringsbronnen.
  - ➔ Voer daarom meer onderzoek uit naar het knelpunt en zet in op een brede verspreiding van de resultaten onder vrijwilligersorganisaties, fondsen en subsidienten.
- Onduidelijkheid en verwarring door schotten tussen financiële stromen in de zorg vormen een probleem voor mantelzorgers.
  - ➔ Vraag daarom aan de werkgroep van het ministerie van VWS die bezig is met de nieuwe Wmo om snel duidelijkheid te geven en antwoord op vragen (en financiële draagkracht) van mantelzorgers.
- Een objectieve definitie van mantelzorger ontbreekt.
  - ➔ Neem daarom als gemeente en zorgverzekeraar het breed gedragen kader over dat MEZZO in overleg met SCP, Expertisecentrum Mantelzorg, en anderen zal opstellen.
- Aansprakelijkheid bij vrijwillige zorg is onvoldoende geregeld.
  - ➔ Verzeker daarom risico's rond vrijwillige zorg in de collectieve vrijwilligersverzekering van de VNG, en de daarin geregelde aansprakelijkheidsverzekering voor rechtspersonen.

- Kosten VOG (onnodig) zijn hoog.
  - Verstrek daarom de VOG gratis aan alle vrijwilligers ongeacht het risicogebied, want de vraag is beperkt en de kosten zijn beheersbaar.
- Aanvraagtermijn VOG te lang voor urgente vrijwillige zorg.
  - Maak het daarom mogelijk om een spoedprocedure te starten voor urgente vrijwillige zorg net zoals er spoedprocedures zijn voor adoptie of werk in het buitenland.
- Aanvraagprocedure VOG verloopt nog te weinig digitaal.
  - Handhaaf de rol van belanghebbende in de procedure maar stimuleer dat vrijwilligersorganisaties zich aanmelden voor e-herkenning.
- Verplichte BTW vrijstelling leidt tot hoge investerings- en exploitatiekosten.
  - Creeër daarom een opt-in regeling voor vrijwilligersorganisaties die daarvoor kiezen, dit zou een uitkomst zijn voor een specifieke groep vrijwilligersorganisaties.
- Onroerendezaakbelasting (OZB) verhoogt de lasten van vrijwilligersorganisaties.
  - Stel daarom vrijwilligersorganisaties die een maatschappelijk belang dienen vrij van OZB, of stimuleer gemeenten dit te doen door de beleidsvrijheid die zij hebben te benutten.
- Beleidsdoel giftenaftrek aan steunstichtingen SBBI's wordt niet gerealiseerd.
  - Maak daarom een einde aan de steunstichtingen en hef de fiscale verschillen tussen ANBI's en SBBI's op; verbreed de doelgroep van de regeling giftenaftrek.
- Onkostenvergoedingen veroorzaken hoge lasten voor een bijzondere groep vrijwilligers.
  - Verruim daarom de mogelijkheden die vrijwilligerorganisaties hebben om met onkostenvergoedingen om te gaan (kwartaalbedragen) en licht vrijwilligers beter voor.
- Publicatieplicht confronteert kleine ANBI's met (onnodige) kosten.
  - Het voorstel om een ondergrens (drempel) voor de publicatieplicht voor ANBI's in te stellen wordt daarom verwelkomd en breed gesteund door vrijwilligerorganisaties.

1 Inleiding en leeswijzer

1.1 Inleiding

Het kabinet heeft zich in het coalitieakkoord ten doel gesteld voor burgers, bedrijven en professionals meer ruimte te creëren door onnodige regeldruk terug te dringen. Dit doet het kabinet door wet- en regelgeving te ontdoen van onnodig belastende of belemmerende bepalingen. Voor economische en maatschappelijke domeinen met een onevenredig hoge regeldruk zet het kabinet zich extra in met het uitvoeren van een maatwerkenpak van de regeldruk in die domeinen. Een van de domeinen die het kabinet in haar regeldrukprogramma specifiek noemt is het domein van de Vrijwillige inzet. Dit domein omvat het geheel van de activiteiten die uit vrije wil en onbetaald worden ontplooid ten behoeve van de ander of een maatschappelijke doel.

Nederland kent ruim vijf en een half miljoen vrijwilligers. Zij spelen een belangrijke rol binnen de moderne samenleving. Veel sportverenigingen, scholen, zorg- en maatschappelijke instellingen zijn van hun inzet afhankelijk. Zij zetten zich in voor een buurt of doelgroep en houden daarbij een buurthuis draaiende of bieden concrete ondersteuning aan bepaalde bevolkingsgroepen. Zij zijn het ook die, als welkome aanvulling op de professionele hulp en zorg, ouderen en langdurig zieken ondersteunen in hun zelfredzaamheid en het zelfstandig kunnen blijven wonen. Als vrijwilliger bij de brandweer, politie en bij de reddingsbrigades hebben zij ook een belangrijk aandeel in het borgen van onze dagelijkse veiligheid. Het zijn ook vaak de vrijwilligers die aan de wieg staan van allerlei maatschappelijke vernieuwingen simpelweg omdat zij zich voor sociale kwesties hard maken en daaraan tijd willen besteden. Kortom vrijwilligers zijn in een zeer breed scala van activiteiten terug te vinden en leveren daarin een belangrijke bijdrage aan het draaiende houden van onze samenleving. Het belang van Vrijwillige inzet zal naar verwachting de komende jaren alleen maar toenemen, mede ten gevolge van de beperkte financiële mogelijkheden van de overheid.

Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties geven aan bij hun activiteiten stevige hinder te ondervinden van de geldende regels - en de uitvoering daarvan. Deze hinder is in hun ogen onnodig en niet passend bij de aard van hun activiteiten. Met de Maatwerkenpak Regeldruk Vrijwillige inzet zet het kabinet erop in om waar mogelijk weg deze hinder weg te nemen. Hierbij speelt vanzelfsprekend ook de weging van deze hinder tegenover het bredere algemeen belang achter de bepalingen mee. Daarmee staan bij de maatwerkenpak feitelijk drie wegen open om de regeldruk binnen dit domein terug te dringen, zijnde een aanpassing van de hinderlijke bepaling, een andere uitvoering van de regel binnen het domein van de Vrijwillige inzet en een nadere toelichting op de regel, zodat de beleving van de regeldruk verbetert.

Kenmerkend voor de maatwerkenpak is dat de spelers vanuit hun eigen domein met de vakdepartementen in gesprek gaan over de mogelijkheden om met maatwerk oplossingen te vinden voor de hinder en regeldruk die het domein ondervindt van de geldende regels. Startpunt bij de maatwerkenpak is steeds een inventarisatie van de knelpunten die de partijen in het veld ondervinden vanuit de geldende wet- en regelgeving en de uitvoering daarvan.

Ook bij de maatwerkenpak vrijwillige inzet is gestart met een inventarisatie van deze knelpunten. Dit rapport is een weerslag van de belangrijkste knelpunten. De inventarisatie is uitgevoerd in een viertal groepen. Zijnde de groep van de bestaande verenigingen en stichtingen, de groep van

de mantelzorgers en de vrijwilligers in de informele zorg, de groep van de startende maatschappelijke initiatieven en een groep voor generieke knelpunten. De eerste drie groepen zijn steeds voorgezeten door een sleutelpersoon uit het veld. De vierde groep is een samenwerking tussen de voorzitters van de eerste drie groepen en ambtelijke ondersteuning vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties. Bij deze werkgroepen is steeds de *beleving van de knelpunten door het veld* maatgevend geweest. Aan de werkgroepen is steeds gevraagd *de prioritaire knelpunten te benoemen, de impact daarvan te schetsen en hierbij concrete oplossingsrichtingen te benoemen*. De weerslag hiervan treft u bijgaand aan. Hetgeen in dit rapport wordt weergegeven is dan ook nadrukkelijk een weergave van de knelpunten en mogelijke oplossingen zoals die *door het veld* worden gepercipieerd.

Het vervolg hiervan is dat de betreffende vakdepartementen de knelpunten en oplossingsrichtingen voorgelegd krijgen. Aan de hand hiervan gaan vakdepartementen met het veld in overleg om waar mogelijk de belastende en belemmerende regeldruk voor de Vrijwillige inzet terug te dringen. Het resultaat van dat overleg zal in de zomer van 2014 bekend worden.

1.2 Leeswijzer

In Hoofdstuk twee wordt gelegenheid geboden aan de voorzitters van de Werkgroepen Maatschappelijke initiatiefnemers, Verenigingen en Stichtingen en Mantelzorg en vrijwillige zorg om in een [voorwoord](#) het belang van maatwerk bij vrijwillige inzet toe te lichten.

In Hoofdstuk drie worden de geïdentificeerde [knelpunten toegeedeeld aan thema's](#).

In hoofdstuk vier worden de knelpunten van [maatschappelijke initiatiefnemers](#) nader uitgewerkt en worden per knelpunt datasets aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk vijf worden de knelpunten van [verenigingen en stichtingen](#) nader uitgewerkt en worden per knelpunt datasets aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk zes worden de knelpunten van [mantelzorgers en vrijwillige zorgverleners](#) nader uitgewerkt en worden per knelpunt datasets aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk zeven worden de knelpunten rondom de [VOG](#) nader uitgewerkt en worden per knelpunt datasets aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk acht worden de knelpunten rondom verschillende [belastingkwesties](#) nader uitgewerkt en worden per knelpunt datasets aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk negen worden het knelpunt rondom de [publicatieplicht van ANBI's](#) nader uitgewerkt en wordt een dataset aangelegd volgens een vast format.

In Hoofdstuk tien worden actoren genoemd die in de positie zijn om met vrijwilligersorganisaties in [vervolgstappen](#) de oplossingsrichtingen beleidsmatig en uitvoeringstechnisch uit te werken.

In de Bijlage is een lijst met gebruikte [afkortingen en begrippen](#) opgenomen (Bijlage I), een verwijzing naar relevante [wet- en regelgeving](#) voor het vrijwilligerswerk (Bijlage II), een [literatuurlijst](#) (Bijlage III) en een overzicht van de [geconsulteerde organisaties](#) (Bijlage IV).

2 Voorwoord voorzitters

Voorwoord Werkgroep Maatschappelijke initiatiefnemers

Fenna Noordermeer, directeur PEP Den Haag, 19 december 2013

Maatschappelijke initiatiefnemers ervaren bijna dagelijks knelpunten in hun werk voor de samenleving. Vanuit de werkgroep ingebrachte knelpunten en gevolgen daarvan zijn dan ook authentiek. Serieus huiswerk dus, maar daar kan en mag het niet bij blijven. Een concreet vervolg is noodzakelijk om de werkbaarheid van dit soort initiatieven te vergroten. Dat is trouwens ook waar de politieke en maatschappelijke actualiteit om vraagt. De uitvoerbaarheid van dit rapport is bovendien groot. Het bevat concrete aanbevelingen en suggesties, die daadwerkelijk haalbaar zijn. Kortom: aan de slag!

Voorwoord Werkgroep Verenigingen en Stichtingen

Els Berman, directeur Nederlandse Organisatie Vrijwilligerswerk (NOV), 23 december 2013

Voor vereniging NOV is het sinds 2006 de derde keer dat wordt meegewerkt aan een landelijk programma vermindering administratieve lasten en regeldruk voor bedrijven, burgers en hun organisaties. De werkgroep verenigingen en stichtingen werd gevormd door het breed samengestelde netwerk wet- en regelgeving, een actief platform waarin een 12 tal deskundige NOV-leden elkaar regelmatig informeren over actuele wetsvoorstellen en (fiscale) regelingen die voor vrijwilligersorganisaties van betekenis zijn. Voor de inhoudelijke voeding van de belangenbehartiging voor de hele vrijwilligerssector is dit netwerk van groot belang.

In de afgelopen maanden zijn knellende regels en belemmerende wetsartikelen op allerlei terreinen besproken, knelpunten zijn benoemd, analyses gemaakt, mogelijke oplossingen aangedragen en prioriteiten gesteld. Sommige oplossingen zijn eenvoudiger te realiseren dan andere. Voor een aantal (fiscale) onderwerpen is een duidelijke politiek-bestuurlijke wil noodzakelijk. Maar in de tijd dat een overheid zich van vele maatschappelijke terreinen terugtrekt en meer verantwoordelijkheid en initiatief van de (georganiseerde) burgers overlaat mag de samenleving verwachten dat er politieke wil (en durf) bestaat om meer ruimte voor actieve burgers te scheppen.

Voorwoord Werkgroep Mantelzorg en vrijwillige zorg

Liesbeth Hoogendijk, directeur MEZZO, 18 december 2013

De Werkgroep Mantelzorg en vrijwillige zorg begon binnen Maatwerk aanpak Regeldruk Vrijwillige Inzet met een status aparte. Mantelzorg is immers meestal geen 'vrijwillige' keuze: het komt op je pad omdat een naaste zorg nodig heeft. Voor de vrijwilligers in de zorg geldt deze status aparte niet. Voorafgaand aan de eerste werkgroepbijeenkomst is de deelnemersgroep uitgebreid zodat voldoende vormen van vrijwillige inzet in de zorg vertegenwoordigd zouden zijn: een maatjesproject, twee maal een steunpunt mantelzorg, een brede welzijnsorganisatie (met een steunpunt mantelzorg en Wmo-raad) en een belangenbehartiger namens de vrijwilligerszorg. Reeds tijdens de eerste bijeenkomst werden twee zaken helder. Als eerste dat er grote overeenstemming is over knelpunten - al werden wij wel genoopt tot het maken van keuzes - en als tweede dat er in het veld veel kennis is over knelpunten, voldoende ideeën over oplossingsrichtingen, maar gebrekkige kennis van het bestuurlijk, politieke en juridische 'strijdtoneel', waar uiteindelijk van knelpunt naar oplossing kan worden gekomen. De stimulerende ondersteuning van BZK en VWS en de structurerende ondersteuning van SIRA Consulting, heeft ons als werkgroep en mij als voorzitter over een aantal hobbels geholpen. Het voorliggende resultaat zie ik niet als een eindproduct, daarvoor zijn nog te veel stappen nodig in soms taaie materie, maar als de resultante van een denkproces door het veld: het zijn echte knelpunten waar goedwillende burgers last van hebben. Het oplossen van de knelpunten zal - denk ik - nog de nodige tijd en inspanning vergen, of wellicht zelfs te koppig blijken om op te lossen. Oprechte aandacht en agendering zijn bereikt en dat is een mooi resultaat waarvoor ik in dit voorwoord graag alle betrokkenen bij de Werkgroep Mantelzorg en vrijwillige zorg bedank.

3 Groepering van knelpunten in thema's

In dit hoofdstuk is een overzicht opgenomen van de thema's en knelpunten die verder zijn uitgewerkt in de formats in de volgende hoofdstukken.

3.1 Identificatie van knelpunten

Er zijn door de Maatwerkgroep en de drie Werkgroepen¹ 17 knelpunten geïdentificeerd. Voor elk van deze knelpunten is een dataset aangelegd volgens een vast format.

Tabel 1. Overzicht knelpunten Vrijwillige inzet

Nr.	Naam knelpunt	Omschrijving knelpunt	Zie ook
1.	Belemmerende regels voor opstart nieuwe activiteiten	Wet- en regelgeving belemmeren de opstart van nieuwe activiteiten door maatschappelijke initiatiefnemers.	H4§1
2.	Beperkingen op inzet van WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers	WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers worden belemmerd of ontmoedigd om zich in te zetten voor vrijwilligerswerk.	H4§2
3.	Subsidie aanvragen	De aanvraagprocedures rond subsidies zijn vaak omslachtig, onvoldoende gericht op dienstverlening en ze duren te lang.	H4§3
4.	Aanbestedingsprocedures	Aanbestedingsprocedures houden geen of onvoldoende rekening met (kleine) vrijwilligersorganisaties.	H4§4
5.	Effecten nieuwe wet- en regelgeving voor vrijwilligers	Bij het opstellen van nieuwe wet- en regelgeving wordt geen rekening gehouden met effecten voor vrijwilligers(organisaties).	H5§1
6.	Eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties	Vrijwilligersorganisaties moeten meer eigen inkomsten genereren (naast subsidies en contributies) maar lopen dan aan tegen onder andere concurrentiebedingen en subsidievoorwaarden.	H5§2
7.	Schotten financiële stromen in zorg	Mantelzorgers hebben te maken met zorg gefinancierd uit verschillende geldstromen (AWBZ, Wmo, Zvw) wat leidt tot overbelasting en onduidelijkheid in-/stapeling van kosten.	H6§1
8.	Definitie van mantelzorger	Onduidelijk is welke objectieve criteria worden gebruikt voor het vaststellen van het begrip mantelzorger waardoor aanspraak op voorzieningen/regelgeving verschillend wordt toegepast.	H6§2
9.	Aansprakelijkheid vrijwillige zorg	Zorg die ook geleverd kan worden door vrijwilligers wordt vaak overgedragen aan professionals i.v.m. aansprakelijkheidsrisico's.	H6§3
10.	Kosten VOG	Kosten belemmeren de aanvraag VOG voor vrijwilligerswerk.	H7§1
11.	Aanvraagtermijn VOG	Aanvraagtermijn VOG te lang voor urgente vrijwillige zorg.	H7§2
12.	Aanvraagprocedure VOG	VOG aanvragen lopen altijd via een organisatie, de vrijwilliger kan niet zelfstandig een (digitale) aanvraag indienen.	H7§3
13.	BTW vrijstelling	De vrijwilligersorganisatie kan in geen enkel geval btw die aan leveranciers is betaald terugvragen.	H8§1
14.	OZB	Vrijwilligersorganisaties betalen (veel) onroerendezaakbelasting.	H8§2
15.	Giftenaftrek	De regels voor giftenaftrek aan ANBI's en (steunstichtingen) SBBI's realiseren het beleidsdoel niet.	H8§3
16.	Onkostenvergoedingen vrijwilligers	De voorwaarden gesteld aan de onkostenvergoeding brengen vrijwilligers die vrijwilligerswerk uitvoeren bij meerdere organisaties in de problemen.	H8§4
17.	Publicatieplicht ANBI's	Per 1 januari 2014 worden alle 40.000 ANBI's verplicht een financieel jaarverslag te publiceren op het internet.	H9§1

¹ De drie Werkgroepen zijn: Werkgroep Mantelzorg (en informele zorg); Werkgroep Verenigingen en Stichtingen; Werkgroep Maatschappelijke initiatiefnemers en vrijwilligersorganisaties.

3.2 Toedeling knelpunten aan thema's

De knelpunten zijn toegeedeeld aan 6 thema's.

Tabel 2. Overzicht thema's Vrijwillige inzet

Nr.	Naam thema	Omschrijving thema	Zie ook
A.	Maatschappelijke initiatiefnemers	Maatschappelijke initiatiefnemers en sociale ondernemers hebben te maken met bureaucratische voorschriften en obstakels.	H4
B.	Verenigingen en Stichtingen	Verenigingen en Stichtingen hebben te maken met onvoldoende doordachte wet- en regelgeving met onbedoelde effecten.	H5
C.	Mantelzorg en vrijwillige zorg	Mantelzorgers en vrijwillige zorgverleners hebben te maken met ondoorzichtige loketten, geldstromen en verantwoordelijkheden.	H6
D.	Verklaring omtrent Gedrag (VOG)	Vrijwilligers(organisaties) kunnen een VOG aanvragen bij Dienst Justis waarmee kan worden aangetoond dat er door de vrijwilliger in het verleden geen (relevante) strafbare feiten zijn gepleegd.	H7
E.	Belastingen	Vrijwilligers(organisaties) streven een algemeen maatschappelijk nut na en hebben een speciale status in belastingrecht.	H8
F.	Publicatieplicht ANBI's	Vanaf 1 januari 2014 gelden er nieuwe regels voor ANBI's, zij moeten dan gegevens op een eigen internetsite publiceren.	H9

In onderstaande tabel is een overzicht gegeven van de toedeling van knelpunten aan thema's.

Tabel 3. Toedeling knelpunten aan thema's

Nr.	Naam generiek knelpunt	A.	B.	C.	D.	E.	F.	Zie ook
1.	Blokkerende regels voor opstart nieuwe activiteiten	+						H4§1
2.	Beperkingen op inzet van WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers	+						H4§2
3.	Subsidie aanvragen	+						H4§3
4.	Aanbestedingsprocedures	+						H4§4
5.	Effecten nieuwe wet- en regelgeving voor vrijwilligers		+					H5§1
6.	Eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties		+					H5§2
7.	Schotten financiële stromen in zorg			+				H6§1
8.	Definitie van mantelzorger			+				H6§2
9.	Aansprakelijkheid vrijwillige zorg			+				H6§3
10.	Kosten VOG				+			H7§1
11.	Doorlooptijd VOG				+			H7§2
12.	Aanvraagprocedure VOG				+			H7§3
13.	BTW vrijstelling					+		H8§1
14.	OZB					+		H8§2
15.	Giftenaftrek					+		H8§3
16.	Onkostenvergoedingen vrijwilligers					+		H8§4
17.	Publicatieplicht ANBI's						+	H9§1

4 Thema Maatschappelijke initiatiefnemers

4.1 Knelpunt belemmerende regels voor opstart nieuwe activiteiten

Format - Belemmerende regels voor opstart nieuwe activiteiten.		
1.	Probleemstelling	<p>Maatschappelijke initiatiefnemers zijn burgers die samen een park onderhouden, ouderen vervoer organiseren of kinderopvang regelen. Het gaat dus om initiatieven van een of meer burgers of rechtspersonen die onverplicht worden opgestart ten behoeve van anderen of de samenleving. Deze initiatieven hebben een maatschappelijk belang en geen winstoogmerk. Het start onverplicht en onbetaald maar kan op den duur wel een not-for-profit economische activiteit worden of doorgroeien tot een eigen bedrijf.</p> <p>Een goed voorbeeld ter illustratie: Welzijn Oud en Jong heeft een eigen vervoersdienst. Deze dienst is speciaal voor oudere en gehandicapte inwoners uit Leidschendam-Voorburg. De Vrijwillige Vervoerdienst is geen taxibedrijf maar een dienst uitgevoerd door vrijwilligers. Het vervoer is van deur tot deur, en bedoeld voor sociale en recreatieve doeleinden of voor een bezoek aan een dokter, fysiotherapeut of tandarts. De vervoersdienst maakt gebruik van particuliere auto's en van rolstoelbussen en wordt geheel verzorgd door vrijwilligers. In 2012 zijn er 15.771 ritten gereden. Het feit dat de Vrijwillige Vervoersdienst alléén materiële kosten vergoed krijgt en vrijwillige ritten buiten de werkingssfeer vallen van de Wet personenvervoer, betekent dat dit maatschappelijke initiatief kan worden uitgevoerd zonder al te veel last te hebben van belemmerende wet- en regelgeving.</p> <p>Er zijn echter maatschappelijke initiatieven die belemmerd worden door wet- en regelgeving. Vaak worden zij al in een veel te vroeg stadium geconfronteerd met uiteenlopende voorschriften op het gebied kwaliteit, veiligheid, administratie, en certificering. Deze initiatieven komen daardoor niet van de grond. Denk aan de eis van taxivergunning voor leerlingenvervoer waardoor burgerkracht en initiatief wordt beperkt en een buurt al snel is aangewezen op "bedrijven die leerlingen vervoeren".</p> <p>Een voorbeeld ter illustratie: De hoge kosten van de reguliere kinderopvang zijn voor veel ouders de aanleiding om opvang alternatief te organiseren. Bijvoorbeeld ouders die elkaars kinderen opvangen, waarbij kwaliteit door vertrouwen en betrokkenheid wordt gewaarborgd. Op dit moment zijn dit soort "ouderparticipatiecrèches" (opc's) niet legaal. Ze worden slechts gedoogd. In een opc zijn klanten en organisatie één. Ouders die hun kinderen brengen voor opvang, passen zelf minimaal één dagdeel per week op en zijn actief in één of meerdere commissies. Er is géén sprake van een verdienmodel, slechts een kostendekkend model. Er bestaan in Nederland zeven van dit soort crèches. Opc's worden, net als reguliere kindcentra's, geïnspecteerd door de GGD op veiligheid. Omdat medewerkers van kinderopvangcentra eigenlijk pedagogisch geschoold moeten zijn, zitten opc's in de knel. Zij kunnen niet aan de wet- en regelgeving rondom kinderopvang voldoen. De ouders die in een opc participeren, hebben zelf een baan en beschikken in de meeste gevallen niet over een pedagogisch diploma. Er moet eigenlijk ruimte zijn om een kleinschalige activiteit als een opc buiten de werkingssfeer te houden van de Wet Kinderopvang.</p> <p>Knelpunt: Maatschappelijke initiatieven worden belemmerd door wet- en regelgeving die al in een veel te vroeg stadium eisen stelt aan kwaliteit, veiligheid, administratie, en certificering.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	Het betreft alle wet- en regelgeving die onvoldoende ruimte laat voor het bestaan van kleinschalige, niet-commerciële initiatieven van burgers.
3.	Impact knelpunt	Kleinschalige, niet-commerciële initiatieven worden belemmerd waardoor het probleemoplossend vermogen van burgers wordt verminderd en de afhankelijkheid van de overheid toeneemt en vaker een beroep moet worden gedaan op bijstand of schuldhulpverlening.
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Voer een "groeimodel" in dat uitgaat van een instroomstructuur die de opbouw van (kwaliteits)eisen koppelt aan de schaal waarop activiteiten plaatsvinden of aan een tijdsplan (1^e jaar, 2^e jaar, etc.). De basis is altijd veiligheid, bij uitbouw van activiteiten komen daar administratieve taken bij, de laatste stap voordat initiatieven commerciële activiteiten worden zijn kwaliteitseisen en certificering. ▪ Initiëer, begeleid, monitor en evalueer een pilot opc in de Haagse regio.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van VWS, ministerie van BZK, ministerie van SZW, ministerie van OCW, ministerie van EZ, ministerie van I&M, VNG, gemeenten.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	De kans op het ontstaan en slagen van maatschappelijke initiatieven neemt toe. De zelfredzaamheid van burgers wordt versterkt.

4.2

Knelpunt beperkingen op inzet WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers

Format - Beperkingen op inzet van WWB uitkeringsgerechtigde vrijwilligers.		
1.	Probleemstelling	<p>WWB bijstandsgerechtigden die vrijwilligerswerk verrichten moeten hiervoor toestemming vragen (die soms wordt geweigerd) en zij worden gekort op hun uitkering als de onkostenvergoeding voor hen hoger uitvalt dan €95,- per maand.</p> <p>Knelpunt: Bijstandsgerechtigde vrijwilligers die zich willen inzetten voor vrijwilligerswerk krijgen hiervoor vaak geen toestemming van de gemeente en omdat de onkostenvergoeding lager is dan voor andere vrijwilligers worden zij ontmoedigd om vrijwilligerswerk uit te voeren.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>De aanvraag voor een bijstandsuitkering wordt geregeld in de Wet Werk en Bijstand (WWB). Doel van de WWB is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten. Werk gaat daarbij voor inkomen want het doel van de WWB is om mensen op de kortste weg naar betaald werk te zetten (men moet als werkzoekende ingeschreven staan bij het UWV). De gemeenten zijn verantwoordelijk voor de uitvoering van de WWB, maar hebben naast beleidsvrijheid ook uitvoeringsvrijheid.</p> <p>De regels voor vrijwilligerswerk voor bijstandsgerechtigden zijn ingewikkeld. Deels is dat te begrijpen. Een uitkering plus vrijwilligersvergoeding komt dicht in de buurt van het minimumloon, maar dan zonder de plichten van gewoon werknemerschap.</p> <p>Wet- en regelgeving: De achterliggende oorzaken van het knelpunt zijn te herleiden op de Wet Werk en Bijstand (WWB) en het beleid van gemeenten:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Meldingsplicht vrijwilligerswerk voor uitkeringsgerechtigden op basis van de Inlichtingenplicht (art. 17 lid 1 WWB); ▪ Uitkeringsgerechtigden hebben toestemming nodig van gemeente voor vrijwilligerswerk (art. 55 WWB overige verplichtingen); ▪ Gemeenten moeten arbeidsplicht toetsen (art. 9 lid 1 WWB); ▪ Gemeenten moeten vergoeding toetsen (art. 31 lid 1 WWB); ▪ Gemeentebeleid eist toetsing alternatieven voor betaald werk; ▪ Gemeentebeleid stelt (soms) voorwaarden aan vrijwilligerswerk.
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Het knelpunt veroorzaakt administratieve rompslomp die van de uitkeringsgerechtigde vrijwilliger een extra inspanning vergt in tijd en geld om aan alle informatieverplichtingen richting de gemeente te voldoen. Daarnaast veroorzaakt het knelpunt een barrière waardoor het potentieel van uitkeringsgerechtigde vrijwilligers niet optimaal kan worden benut, en zij zelfs worden ontmoedigd om vrijwilligerswerk te verrichten.</p> <p>Kosten: Er zijn circa 390.000 uitkeringsgerechtigden. Als 20% daarvan zich 4 uur per week zou inzetten voor vrijwilligerswerk dan betekent dit dat er 16,2 miljoen uur beschikbaar komt ten behoeve van de Nederlandse samenleving.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Voor dit knelpunt zijn meerdere oplossingsrichtingen denkbaar.</p> <p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verhoog de vrijwilligersvergoeding van €95,- voor bijstandsgerechtigde vrijwilligers naar het normaal gangbare niveau van €150,-. ▪ Overtuig gemeenten dat zij de ruimte die zij hebben binnen het gemeentelijk beleid gebruiken om vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden te stimuleren, want vrijwilligerswerk door uitkeringsgerechtigden activeert. Ga met een vooruitdenkende gemeente aan de slag zodat concrete resultaten getoond kunnen worden aan twijfelende gemeenten. ▪ Vrijwilligersorganisaties benadrukken het vrijwillig karakter van vrijwilligerswerk. Vrijwilligerswerk vragen als tegenprestatie voor een uitkering is echter niet altijd negatief. Het opent soms deuren voor mensen die al lang met een uitkering thuis zitten. De conclusie is dat dit per geval apart moet worden bekeken: maatwerk!
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministerie SZW: Aanpassen WWB art. 17 lid 1, art. 9 lid 1, en art. 31 lid 1. ▪ Gemeenten: Ruimte bieden in gemeentebeleid.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Het (te verwachten) effect van de oplossingsrichting:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bijstandsgerechtigden gaan meer vrijwilligerswerk uitvoeren en dat kan - na een initiële investering in activering en begeleiding - de slagkracht van vrijwilligersorganisaties in de gemeente ten goede komen; ▪ Bijstandsgerechtigden worden door vrijwilligerswerk "empowered". Dit blijkt ook uit het onderzoek 'Affectief burgerschap'; ▪ Meer vrijwilligerswerk bevordert zelfredzaamheid en voorkomt sociaal isolement.

4.3 Knelpunt subsidie aanvragen

Format - Subsidie aanvragen.		
1.	Probleemstelling	<p>Een subsidie is een financiële bijdrage van de overheid, vaak bedoeld voor het mogelijk maken of in stand houden van bepaalde activiteiten en voorzieningen. Vaak worden subsidies gegeven onder bepaalde voorwaarden waaraan de subsidieontvanger moet voldoen. Zo wordt in de meeste gevallen een uitgebreide verantwoording van de bestede subsidiegelden verlangd terwijl dit lang niet altijd nodig hoeft te zijn.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 5px 0;"> <p>Een voorbeeld ter illustratie: Gemeenten zoals Dantumadiel (maximumbedrag € 1.000,-), Leiderdorp (€ 1.500,-), Lansingerland (€ 2.500,-), Hillegom (van € 500,- tot max. € 7.500,- + verlening voor 4 jaar), Nieuwegein (€ 1.200,-), Utrecht (€ 5.000,-), en Rotterdam (€ 5.000,-) werken naar tevredenheid met een systeem van directe vaststelling en verantwoordingsvrije subsidies.</p> </div> <p>Er is sprake van een subsidie als het gaat om geldverstrekkingen met de kenmerken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ het betreft een aanspraak op financiële middelen; ▪ die door een bestuursorgaan worden verstrekt; ▪ met het oog op bepaalde activiteiten van de aanvrager; ▪ anders dan als betaling voor het bestuursorgaan geleverde goederen of diensten. <p>Om in aanmerking te komen voor subsidie moet er in de eerste plaats een aanvraag worden ingediend. Bij deze aanvraag moet in veel gevallen een grote hoeveelheid begeleidende stukken worden gevoegd. In de praktijk maken veel vrijwilligersorganisaties gebruik van gemeentelijke subsidies, en zij beschikken niet altijd over de benodigde kennis. Daarnaast worden regelmatig stukken opgevraagd, die niet altijd relevant zijn voor de beoordeling van de aanvraag, en kan in een aantal gevallen de conclusie worden getrokken dat de administratieve lasten niet in verhouding staan tot de aangevraagde subsidie.</p> <p>Knelpunt: Maatschappelijke initiatiefnemers en vrijwilligersorganisaties weten vaak niet welke subsidie zij aan kunnen vragen en ervaren de lange duur van afhandeling, de complexe formulieren, de verantwoordingsprocedure en de hoge bewijslast als knelpunten.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Wet- en regelgeving: Algemene wet bestuursrecht (Awb) en Algemene subsidieverordening (Asv).</p>
3.	Impact knelpunt	<p>Omslachtig subsidieproces met lange aanvraagprocedure, veel en complexe formulieren, veel tussenstappen en het duurt lang voordat geld beschikbaar is.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleer gemeenten om een dereguleringsproject uit te voeren, dat leidt tot afschaffing van overbodige aanvraagvereisten bij subsidieverlening. ▪ Digitaliseer routinematige handelingen. Verstuur, op basis van aanvragen uit eerdere jaren, formulieren vooraf ingevuld toe. De ontvanger van het formulier (de subsidieaanvrager) controleert, ondertekent digitaal en dient in. ▪ Op basis van het door de gemeente ingevulde formulier kan al een groot deel van de inhoudelijke, juridische en financiële controle plaatsvinden, zoals de bijdrage aan maatschappelijke doelen van de gemeente, juistheid van gegevens van de instelling, hoogte van de bestemmings- en egalisatiereserve, etc. ▪ Mandateer de subsidiecoördinator om uit te betalen zodat een korte procedure kan worden doorlopen, dit scheelt veel tijd. Beschikken = uitbetalen. ▪ Verminder de administratieve en bestuurlijke lasten door aanpassing van de verantwoordingswijze van subsidies en het financieel beheer van het subsidieproces. Elementen uit het Rijksbrede subsidiekader kunnen in aangepaste vorm worden toegepast op het gemeentelijke subsidieproces en de gemeentelijke organisatie. Uitgangspunten zijn dat het subsidiebedrag en de lasten, die met de subsidieverstrekking gepaard gaan, proportioneel moeten zijn en dat wordt gewerkt vanuit vertrouwen in plaats van wantrouwen. ▪ Stimuleer gemeenten om een subsidieloket in te richten. Hier kunnen vrijwilligersorganisatie terecht met vragen over subsidies en subsidievoorwaarden.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<p>VNG, gemeenten, ministerie van Financiën, ministerie van BZK.</p>
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Verkorting van het subsidie proces en de aanvraagprocedure, weinig en eenvoudige digitale formulieren, centrale organisatie en het geld is snel beschikbaar voor de aanvragers. Het proces is rechtmatig, het voldoet aan de Awb en de Asv.</p>

4.4

Knelpunt aanbestedingsprocedures

Format - Aanbestedingsprocedures.		
1.	Probleemstelling	<p>Voor kleine maatschappelijke initiatiefnemers is het deelnemen aan aanbestedingsprocedures een grote frustratie. Alleen kan een initiatiefnemer vaak niet meedoen, maar in een samenwerkingsverband met grote organisaties is er geen bewegingsruimte. Als onderaannemer van een grote organisatie verdwijnt het onafhankelijke en innovatieve karakter. Om samen met andere kleine ondernemers in te schrijven is lastig want het is binnen een standaard aanbestedingsprocedure moeilijk overeenstemming te krijgen aangezien de procedure onderlinge concurrentie versterkt.</p> <p>Kleine maatschappelijke initiatiefnemers vragen om een gelijk speelveld waarin partijen op een gelijkwaardige manier kunnen participeren. Dat kan door in de proceskaders of beoordelingscriteria hier bepalingen voor op te nemen, bijvoorbeeld door partijen afhankelijk van elkaar te maken of een grotere mate van zeggenschap te geven over (deel)budgetten. Doel van het vormen van coalities is het vergroten van de hoeveelheid en diversiteit van instrumenten/krachten die ingezet kunnen worden voor de aanpak van het vraagstuk. Brede coalities met nieuwe, bijzondere partners bieden de grootste kans dat ook nieuwe, creatieve oplossingen tot stand komen.</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px 0;"> <p>Een voorbeeld ter illustratie: De eerste gemeente die in 2008 een pilot startte met maatschappelijk aanbesteden was Oss. Voor een tweetal wijken werd een brede maatschappelijke opgave geformuleerd waarna de samenleving alle ruimte kreeg om met elkaar tot een integraal aanbod te komen om dit te realiseren.</p> </div> <p>Knelpunt: Bij het formuleren van aanbestedingen is te weinig aandacht voor kleine maatschappelijke initiatiefnemers. De kracht van diversiteit, lokale kennis, en kleinschaligheid wordt onvoldoende meegewogen in beoordelingscriteria.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Wet- en regelgeving: Aanbestedingswet 2012.</p>
3.	Impact knelpunt	<p>Aanbestedingsprocedures betekenen doorgaans dat eigenaarschap bij de opdrachtgever ligt, focus op efficiency, schaalvergroting, aanbod/aanbieders als uitgangspunt, versnipperd aanbod, aanbieders zijn (grote) instellingen, versterking van onderlinge concurrentie, resultaat gericht op output niveau.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleer maatschappelijk aanbesteden door gemeenten. Bij maatschappelijk aanbesteden gaat het om publieke taken (waarvoor de overheid eindverantwoordelijk is) die (deels) worden overgedragen aan (combinaties van) bewoners, (sociaal) ondernemers, of maatschappelijke instellingen. Hiervoor worden voorwaarden geformuleerd en hierover wordt (op onderdelen) verantwoording afgelegd. <p>De route is dus niet schaalvergroting, maar juist schaalverkleining door oplossingen dicht bij de gebruikers te organiseren op wijk- of buurtniveau. Daarbij ligt de focus op samenwerking in een nieuwe rolverdeling in plaats van concurrentie, vanuit de gedachte dat voor veel complexe vraagstukken meerdere partijen nodig zijn. Partners benutten elkaars kwaliteiten om een integraal aanbod te kunnen doen. Deze partners kunnen ook burgers, zzp-ers en andere ondernemers zijn, of combinaties van vrijwilligers en professionals. Ook worden resultaten niet gevraagd op outputniveau maar meer op outcomeniveau: het maatschappelijk rendement staat centraal, het hoe wordt toevertrouwd aan de partners.</p> <p>Maatschappelijk aanbesteden is een manier om taken en verantwoordelijkheden op een verantwoorde manier over te dragen aan de samenleving. Door samen goed te formuleren wat men met de overdracht wil bereiken, door de juiste mensen aan elkaar te verbinden (coalities) en door het met elkaar eens te worden over de route daar naar toe en de inzet die daarbij van alle betrokkenen nodig is (routes). Daar maakt men met elkaar goede afspraken over (overdracht) en men bekijkt regelmatig of alles goed gaat (evaluatie).</p>
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<p>Ministerie van BZK (http://www.maatschappelijk.aanbesteden.nl/), VNG, gemeenten.</p>
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Maatschappelijk aanbesteden betekent eigenaarschap bij samenleving, menselijke maat, schaalverkleining, het probleem als uitgangspunt, integraal aanbod, aanbieders die een combinatie zijn van burgers, kleine maatschappelijke initiatiefnemers, instellingen en sociaal ondernemers, versterking van samenwerking, resultaat op outcome niveau.</p>

5 Thema Verenigingen en Stichtingen

5.1 Knelpunt effecten wet- en regelgeving voor vrijwilligers

Format - Effecten wet- en regelgeving voor vrijwilligers.		
1.	Probleemstelling	<p>Het is belangrijk om het vrijwilligerswerk te stimuleren, te ondersteunen en te versterken. Toch maken beleidsmakers en politici het de vrijwilligers en hun organisaties soms ongewild moeilijk. Bij het opstellen van nieuwe wet- en regelgeving wordt niet altijd rekening gehouden met de gevolgen van deze maatregelen voor het vrijwilligerswerk. Vrijwilligers en hun organisaties ervaren knelpunten als gevolg van, al dan niet voor hen bedoelde, wetten en regelingen.</p> <p>Hoewel vrijwilligersorganisaties niet de primaire doelgroep zijn van deze wetten en regels, moeten ook zij zich hieraan houden. Er worden daardoor steeds hogere eisen gesteld aan vrijwilligers en hun organisaties, waar steeds moeilijker aan kan worden voldaan. Vanzelfsprekend heeft dit invloed op het vrijwilligerswerk zelf. Vrijwilligerswerk speelt een belangrijke rol binnen de samenleving, maar kan deze alleen blijven vervullen als bestaande wetten en regels zo min mogelijk beperkingen en knelpunten veroorzaken.</p> <p>Knelpunt: Vrijwilligers en hun organisaties ondervinden knelpunten die voortkomen uit al dan niet bedoelde effecten van nieuwe wet- en regelgeving voor het vrijwilligerswerk.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Wet- en regelgeving:</p> <p>Voorbeelden van wet- en regelgeving waarbij te weinig rekening wordt gehouden met de specifieke situatie van het vrijwilligerswerk:</p> <p>Arbeidsomstandighedenwet en bedrijfshulpverlening, Sociale wetgeving en uitkeringsinstanties, Vrijwilligersvergoeding, Drank en horecawet, Aansprakelijkheid, Tabakswet, Milieuwetgeving, Warenwet, en Arbeidstijdenwet.</p>
3.	Impact knelpunt	<p>De praktijk laat zien dat knelpunten binnen het vrijwilligersveld in de eerste plaats ontstaan, omdat binnen de diverse beleidsterreinen geen rekening wordt gehouden met de bijzondere status van het vrijwilligerswerk. Vaak blijkt pas achteraf dat een wet of regeling ook van toepassing is op het vrijwilligerswerk. In de ontwikkeling van de wet is hier geen rekening mee gehouden. De toegenomen belasting van wet- en regelgeving op het vrijwilligerswerk kan mogelijk leiden tot een aantal ongewenste ontwikkelingen. Zo kunnen knelpunten met betrekking tot de toegankelijkheid van het vrijwilligerswerk en het vinden en binden van vrijwilligers ervoor zorgen dat mensen minder belangstelling hebben voor vrijwilligerswerk. En minder belangstelling leidt uiteindelijk tot minder vrijwilligers. Een aantal knelpunten, zoals op het gebied van aansprakelijkheid en kwaliteitseisen, heeft een demotiverend effect op vrijwilligers. Het goed uitvoering geven aan wet- en regelgeving kost veel tijd en energie. Tijd en energie die minder gestoken kan worden in het vrijwilligerswerk en mogelijk ten koste gaat van het bereiken van de doelen van de organisatie. Een ander mogelijk, niet gewenst én onbedoeld, effect is dat wetten en regelingen niet voldoende of op tijd worden uitgevoerd. Hierdoor komen de veiligheid, gezondheid en het welzijn van mensen, maar ook het milieu, in gevaar.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Op dit moment wordt het effect van nieuwe wetgeving op de regeldruk die bepaalde doelgroepen ondervinden al onderzocht. De Tweede Kamer wordt over de te verwachten effecten bij de behandeling van een wetsvoorstel geïnformeerd. Het voorstel om vrijwilligers op te nemen als een aparte doelgroep, zodat ook voor hen de effecten op regeldruk vooraf in beeld moeten worden gebracht, wordt door vrijwilligersorganisaties positief beoordeeld. Vrijwilligersorganisaties benadrukken dat bij beleidsontwikkeling en de introductie van nieuwe wet- of regelgeving aandacht moet worden besteed aan de gevolgen voor het vrijwilligerswerk. ▪ Een ondernemersdossier voor vrijwilligers is een mogelijkheid om informatie op maat aan te bieden aan vrijwilligersorganisaties. In het ondernemersdossier voor vrijwilligers kan een toelichting worden gegeven van de gevolgen van nieuwe of gewijzigde regels voor de vrijwilligersorganisatie, en advies en tips over de correcte implementatie en uitvoering. Zo kan de vrijwilligersorganisatie de veiligheid, gezondheid en het welzijn van mensen en milieu beter waarborgen.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van VWS, ministerie van BZK, ministerie van SZW, ministerie van OCW, ministerie van EZ, ministerie van I&M, Actal, VNG.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Voorkomen wordt dat de introductie van nieuwe wet- en regelgeving leidt tot onbedoelde effecten voor vrijwilligersorganisaties.

5.2

Knelpunt eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties

Format - Eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties.		
1.	Probleemstelling	<p>Vrijwilligersorganisaties worden steeds vaker gevraagd om inkomsten te diversifiëren. Zo kan de onzekerheid van financiering worden verlaagd en kunnen inkomsten voor de toekomst zeker worden gesteld. Met andere woorden, afhankelijkheid wordt verkleind. Vrijwilligersorganisaties kunnen van verschillende financieringsbronnen gebruik maken: donaties, sponsoring, fondsen, subsidies, evenementen en eigen inkomsten. 1) Donaties kunnen verschillen in omvang en duur, er zijn kleine, structurele en grote donaties. Donateurs geven doorgaans eerder en meer wanneer er een persoonlijke band is met de vrijwilligersorganisatie en wanneer zij verwachten dat het geld daadwerkelijk wordt besteed aan het charitatieve doel waar de organisatie voor staat. 2) Sponsoring kan opgedeeld worden in strategische of non-strategische sponsoring afhankelijk of er een duidelijk verband is tussen het bedrijf en de vrijwilligersorganisatie. 3) Fondsen kunnen worden opgedeeld in eenmalige donaties en samenwerkingsverbanden die mogelijk resulteren in structurele financiële ondersteuning. Uitzicht op een dergelijke langdurige samenwerking, leidt vaak tot een grotere inzet van het bestuur en mogelijk zelfs tot een aanpassing in de structuur van een vrijwilligersorganisatie. 4) Subsidies kunnen zowel structureel zijn, gericht op de lange termijn, als gericht zijn op specifieke, incidentele, projecten. (Mede)overheden zijn een belangrijke subsidiënt. 5) Evenementen dienen vaak ook een sociaal doel naast het primaire financiële doel, zoals het bedanken van sponsoren en vrijwilligers. 6) Eigen inkomsten van vrijwilligersorganisaties worden onderverdeeld in vergoedingen, commerciële activiteiten en opbrengsten uit eigen vermogen. Een vrijwilligersorganisatie vergoedingen vragen voor haar diensten of producten, om een deel van haar kosten te dekken. Daarnaast kan het commerciële activiteiten ontplooiën, die door het commerciële karakter meestal niet voor de eigen doelgroep bestemd zijn, om zo een extra inkomstenstroom te genereren en aan interne subsidiering te doen. Ten slotte worden onder opbrengsten ook spaartegoeden en beleggingen verstaan.</p> <p>Knelpunt: Vrijwilligersorganisaties gebruiken steeds vaker meerdere financieringsbronnen (ook wel diversificatie genoemd). De verschillende kenmerken van deze financieringsbronnen kunnen echter tot spanningen, tegenstrijdigheden en conflicten leiden.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Vrijwilligersorganisaties gebruiken meerdere financieringsbronnen om het risico op een tekort of tegenslag te verlagen en hun autonomie te behouden. Er is sprake van "crowding-out" wanneer er een negatieve relatie bestaat tussen twee financieringsbronnen. Een vorm van crowding-out kan zijn dat een geldschieter van mening is dat de organisatie al genoeg inkomsten krijgt vanuit een andere bron. Deze geldschieter kan dan besluiten minder te doneren.</p> <p>Als vrijwilligersorganisaties meerdere financieringsbronnen toestaan, betekent dit meestal dat zij aan toenemende en eventueel tegenstrijdige criteria behoren te voldoen; criteria die tot spanningen en conflicten tussen verschillende financieringsbronnen kunnen leiden, evenals vervaagde doelstellingen en verhoogde overheadkosten. Vervaging van doelstellingen kan leiden tot verlies van legitimiteit en uitstroom van vrijwilligers.</p>
3.	Impact knelpunt	<p>Voorbeelden van spanningen tussen verschillende financieringsbronnen: 1) Het is mogelijk dat een grote, particuliere donateur betrokken raakt bij een schandaal. Dit schaadt de reputatie van de vrijwilligersorganisatie. Hoe zichtbaarder de donateur is, hoe groter de mogelijke reputatieschade voor de vrijwilligersorganisatie. 2) Steun van bedrijven brengt vaak financiële en sociale druk met zich mee, doordat van vrijwilligersorganisaties wordt verwacht dat zij aan de eisen van de sponsor voldoen en dat zij zich meer als bedrijven gaan gedragen. 3) Fondsen nemen soms in hun beleid op dat zij vrijwilligersorganisaties die zich associëren met het bedrijfsleven niet steunen, om zo eventuele reputatieschade of belangenverstremming te voorkomen. 4) Financiële steun van fondsen leidt vaak tot een verandering van de organisatiestructuur van een vrijwilligersorganisatie, en steun van overheden leidt tot meer bureaucratie (registratie en administratie) en hogere overheadkosten. 5) Mensen kunnen commerciële activiteiten van een vrijwilligersorganisatie zien als een vervaging van de missie. In dat geval kan het moeilijker worden om donateurs, sponsoren of subsidiënten te vinden. 6) Tenslotte kan de perceptie ontstaan van oneerlijke concurrentie (denk aan horeca en para commerciële activiteiten in de kantine van een voetbalclub of buurthuis).</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Laat onderzoek uitvoeren naar het knelpunt en zet in op een brede verspreiding van de resultaten onder vrijwilligersorganisaties, fondsen en subsidiënten. ▪ Laat de door vrijwilligers gewerkte uren (omgerekend) meetellen bij het beoordelen of aan voorwaarden van subsidiënten wordt voldaan (b.v. 20% eigen inkomsten). M.a.w. geef mogelijkheid tot kapitaliseren vrijwilligerswerk als donatie van tijd en kennis waardoor het als eigen inkomsten meetelt in begroting en verantwoording.
5.	Betrokkenen	Ministerie van BZK.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Meer uitwisseling tussen vrijwilligersorganisaties van kennis en ervaring, best practices, communicatiestrategieën, en meer besef van problematiek bij fondsen en subsidiënten.

6 Thema Mantelzorg en vrijwillige zorg

6.1 Knelpunt schotten financiële stromen in zorg

Format - Schotten financiële stromen in zorg		
1.	Probleemstelling	<p>Probleemstelling:</p> <p>Mantelzorgers hebben vaak te maken met zorg gefinancierd uit verschillende bronnen; de AWBZ, de Wmo en de Zvw. Hiervan ondervinden zij in de praktijk soms veel hinder.</p> <p>Een voorbeeld ter illustratie:</p> <p>Een oudere mevrouw is mantelzorger van haar echtgenoot met dementie. Zij wil haar man graag thuis houden, maar heeft hulp nodig om het vol te houden. Via de AWBZ wordt dagopvang geregeld, maar voor het (taxi)vervoer, moet deze mevrouw naar de gemeente. Als de gemeente het vervoer niet wil vergoeden/regelen, bijvoorbeeld omdat de geschikte dagopvang buiten de eigen gemeente zit, heeft dit echtpaar een groot probleem. Als deze mevrouw er af en toe zelf even uit moet (op doktersadvies), kan zij via de Zvw een vergoeding krijgen voor een respijttariffen. Echter haar echtgenoot, die niet alleen thuis kan blijven, zal dan kortdurend opgevangen moeten worden en dit valt onder de AWBZ en moet via het CIZ geregeld worden. (Nog afgezien van het probleem dat verpleeghuizen niet altijd 'logeerbedden' hebben.)</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>De AWBZ registreert op het niveau van de burger, de Wmo op het niveau van de collectieve dienstverlening en het gemeentelijk voorzieningsniveau. Dat maakt ontschotting moeilijk/onmogelijk.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> AWBZ, Wmo, Zvw.
3.	Impact knelpunt	<ul style="list-style-type: none"> Het gevoel van (over)belasting bij mantelzorgers neemt toe door de verschillende, niet altijd transparante loketten en financieringsstromen waarmee zij te maken hebben. Dit kan leiden tot uitval van de mantelzorger. Er zijn 2,6 miljoen mensen die meer dan acht uur per week en/of langer dan drie maanden hulp geven, waarvan 1,1 miljoen mensen zowel intensief als langdurig hulp geven. De verschillende financieringsvormen leiden tot inefficiëntie in de zorgverlening.
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>De schotten tussen de verschillende financiële stromen is één van de ingewikkeldste problemen om op te lossen binnen de huidige structuur. Daarom wordt hier vooruit gekeken op de nieuwe situatie (Wetsvoorstellen langdurige zorg en Wmo versterking eigen kracht). In deze situatie zijn nieuwe problemen te verwachten, bijvoorbeeld in de situatie dat iemand een Wlz-indicatie heeft (voorheen AWBZ), maar besluit thuis te blijven wonen met zorg en dan wel een aanpassing in huis nodig heeft (Wmo).</p> <p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vraag het ministerie van VWS om aandacht te geven aan de onderwerpen maatwerk en transparantie. Er moet een antwoord komen op de vraag wanneer uitvoerders van Wmo- of Zvw-voorzieningen de noodzakelijke voorzieningen moeten aanbieden aan iemand met een Wlz-indicatie die thuis wil wonen maar daarvoor een aanpassing in huis nodig heeft. <p>Een voorbeeld ter illustratie:</p> <p>Een jong gezin met een meervoudig gehandicapt kind heeft voor de zorg een Wlz-indicatie. Uiteraard wil het gezin dit kind zo lang mogelijk thuis laten wonen. Met de zorg vanuit de Wlz kan dat. Er zijn echter aanpassingen in de woning nodig, zoals een til-lift, en een speciaal in hoogte verstelbaar bed. Een voorziening die weer vanuit de ZVW wordt verstrekt. En als het kind wat groter is, heeft het mogelijk een kamer op de begane grond nodig, wat eventueel tot een uitbouw van het huis zal leiden. Een voorziening die onder de Wmo valt als het kind ouder is dan 18 jaar.</p> <ul style="list-style-type: none"> Daarnaast moet worden nagedacht over de volgende vragen: Welke ruimte houden Wlz gerechtigden die kiezen voor extramurale zorg om woon-aanpassingen vergoed te krijgen? Hoe kan dit lastenarm worden georganiseerd? Hoe gaat de Wlz om met gerechtigden die nog wel midden in de samenleving (willen) staan, en dus niet intramuraal verzorgd willen worden? Hoe krijgt de samenwerking tussen uitvoerders van Wlz, Wmo- of Zvw-voorzieningen gestalte? Hoe kun je zoveel mogelijk vanuit één formulier of vragenlijst zorg over de verschillende financieringsstromen (Wlz, Wmo en Zvw) regelen en financieel afstemmen v.w.b. eigen bijdragen om stapeling van kosten te beperken?
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> Schotten tussen Wlz en Wmo: Ministerie van VWS en VNG. Schotten tussen Wmo en Zvw: VNG en ZN.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Minder belasting mantelzorgers en vrijwilliger verzorgers door eenduidige richtlijnen, aanvraag- en verantwoordingsstructuren.

6.2 Knelpunt definitie van mantelzorg

Format - Definitie van mantelzorg		
1.	Probleemstelling	<p>Probleemstelling:</p> <p>Op gemeentelijk niveau kunnen regelingen belemmerend werken voor mantelzorgers. De positie van de mantelzorgers wordt daarbij niet eensluidend gehanteerd. Kern van het probleem; op basis van welke objectieve criteria wordt door wie vastgesteld dat iemand mantelzorgers is? Onduidelijkheid hierover leidt tot ongewenste situaties bijvoorbeeld bij de verdeling van schaarse publieke middelen of bij het gebruik maken van rechten.</p> <p>Enkele voorbeelden ter illustratie:</p> <p>1. Een mantelzorgers kan in een uitkeringssituatie ontheffing van de sollicitatieplicht krijgen i.v.m. de zorg. Hoe beoordeelt een gemeente (SD of UWV) dit nu en in de toekomst? Op dit moment is een mantelzorgcompliment soms voldoende om aan te tonen dat je mantelzorgers bent. Soms wordt dat niet geaccepteerd (nog afgezien van de mogelijkheid dat je als mantelzorgers niet in aanmerking komt voor het mantelzorgcompliment). De mantelzorgers kan op die manier gedwongen worden om te solliciteren, terwijl dezelfde gemeente er baat bij heeft dat de mantelzorgers een beroep door cliënt op duurdere vormen van zorg, voorkomt.</p> <p>2. Een mantelzorgers van iemand met een intramurale indicatie, maar die op de wachtlijst staat en daarom nog thuis woont, krijgt geen mantelzorgcompliment. In deze situatie kan het zijn dat de mantelzorgers niet in aanmerking komt voor een gemeentelijke regeling, bijvoorbeeld het verkrijgen van een parkeeronthefing, of het verkrijgen van een voorziening. In de nieuwe situatie (Wmo 2015) zal door gemeenten een waardering worden verstrekt. Dit betekent dat gemeentelijk bij de toekenning beter rekening kan worden gehouden met de persoonlijke situatie maar tegelijkertijd zal dit meebrengen dat gemeentelijk (meer) verschillen kunnen gaan optreden. Wel wordt een handreiking opgesteld m.b.t. toekenning van de waardering die uniformering kan bevorderen.</p> <p>3. Een zoon vraagt een vergunning aan bij de gemeente om in de achtertuin een mantelzorgwoning te plaatsen, zodat zijn ouder wordende vader daar kan komen wonen als er meer zorg nodig is (geheel in lijn met het kabinetsbeleid). De gemeente wil echter een AWBZ-indicatie om de bouwvergunning in behandeling te willen nemen. Dit betekent een procedure starten om een indicatie te krijgen, die vervolgens niet wordt geëffectueerd.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Het begrip mantelzorg en het vaststellen van wanneer iemand mantelzorgers is, wordt nog als te 'vrijblijvend' gezien. Hierbij spelen een aantal zaken:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ De huidige definitie - 8 uur per week, tenminste 3 maanden achter elkaar - is lastig te toetsen en lijkt teveel gericht op lijfgebonden zorg. Bijvoorbeeld mantelzorgers voor mensen met GGZ-problematiek herkennen zich hier onvoldoende in. ▪ Bij een indicatiestelling door CIZ of BJZ wordt eveneens het "Document Gebruikelijke zorg" gehanteerd (dus niet-mantelzorg-zorg). Echter, wat gebruikelijke zorg is, is de laatste jaren aan verandering onderhevig geweest. Op uitvoeringsniveau bestaat het beeld dat het criterium gebruikelijke zorg is opperekt met als effect dat mantelzorgers steeds meer moeten doen. <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ AWBZ, Wmo en Zvw.
3.	Impact knelpunt	<p>Het begrip mantelzorg komt vooral naar voren in de Wmo en de Zvw. Als mantelzorgers wordt iemand gekend in beslissingen en kan iemand gebruik maken van rechten en voorzieningen, bijvoorbeeld respijtzorg. Er zijn 2,6 miljoen mensen die meer dan acht uur per week en/of langer dan drie maanden hulp geven en hiervan voelen zich circa 450.000 mantelzorgers zwaarbelast of overbelast.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Bij het wegvallen van het kader wat er nu is door de Wlz moet er een ander kader komen. Daarom moet een nieuwe - inclusieve - invulling gegeven worden aan het begrip mantelzorg. MEZZO wil hiertoe initiatief nemen en zal in overleg met andere partijen, zoals het Sociaal en Cultureel Planbureau en het Expertisecentrum Mantelzorg een gedragen kader opstellen voor het begrip mantelzorgers. Hierbij zal duidelijk moeten worden aangegeven dat er gebieden zijn die niet goed zijn in te passen in één definitie (zoals GGZ) en dat in deze situaties maatwerk nodig is. ▪ Laat de persoon die het maatwerkgesprek voert (i.e. vraag en sociale context van de zorgvrager) een rol spelen bij het gebruik van het kader mantelzorgers.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Ministerie van VWS, VNG (gemeenten) en ZN (zorgverzekeraars). ▪ Uitwerken kader mantelzorgers: MEZZO, Sociaal en Cultureel Planbureau, Expertisecentrum Mantelzorg, Steunpunt Mantelzorg.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Duidelijkheid voor mantelzorgers en instanties die met mantelzorgers te maken hebben zoals gemeenten, huisartsen, en werkgevers, m.b.t. wonen, zorg, welzijn, en werk (van de mantelzorgers tussen 18 en 65 jaar heeft 71% naast de zorgtaken ook betaald werk).</p>

6.3 Knelpunt aansprakelijkheid vrijwillige zorg

Format - Aansprakelijkheid vrijwillige zorg		
1.	Probleemstelling	<p>Probleemstelling:</p> <p>Zorg die ook door vrijwilligers geleverd kan worden wordt nog te vaak overgedragen aan professionals vanwege de aansprakelijkheidsrisico's van vrijwilligersorganisaties. Dit is duurder en omslachtiger voor de zorgvrager en de zorgvrijwilliger².</p> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px;"> <p>Een voorbeeld ter illustratie:</p> <p>Jonge ouders van een baby van 8 maanden met het syndroom van Down hebben om een vrijwilliger gevraagd als moeder 2 dagen per week gaat werken. De baby heeft een slechte gezondheid als gevolg van hartproblemen. De baby mag niet bij andere kinderen zijn (dus geen creche) i.v.m. infectiegevaar en krijgt sondevoeding omdat zij te zwak is om te eten. De hartoperatie kan pas plaatsvinden als de baby 2 jaar is. Ouders mogen de sondevoeding geven, de vrijwilliger niet. De arts in het ziekenhuis wil de vrijwilliger autoriseren. Helaas blijft de aansprakelijkheid als het toch fout gaat bij vrijwilliger en vrijwilligersorganisatie.</p> </div> <p>In de thuissituatie voeren mantelzorgers verschillende handelingen uit die risicovol en/of voorbehouden zijn. Zij doen dit omdat anders zorg thuis (bijna) onmogelijk is. Als mantelzorgers hebben zij ruimte om een aantal handelingen te verrichten, zonder in principe aansprakelijkheid bij 'ongelukken'. Bij vrijwilligers ligt de lat hoger; zij maar vooral de vrijwilligersorganisatie zijn rechtstreeks verantwoordelijk als er iets fout gaat. In de dagelijkse praktijk leidt dit tot veel ongemak. Immers, als een vrijwilliger niets mag, is zijn inzet niet mogelijk.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Anders dan de meeste mantelzorgers, hebben vrijwilligers geen familiale band met de zorgvrager. Ook hebben zij geen professionele relatie met de zorgvrager en zijn zij doorgaans niet geschoold in medische handelingen. Zij worden wel geschoold op een specifieke medische handeling middels autorisatie.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ AWBZ, Zvw, Wmo
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Het effect van de aansprakelijkheid is dat de mantelzorgers niet wordt ontlast in zijn zorg (immers, kan de zorg niet overdragen) en voor de vrijwilliger en vooral de vrijwilligersorganisatie betekent dit dat zij aansprakelijk zijn bij ongelukken. Dit betekent dat in deze situaties de zorg overgedragen moet worden aan professionals. Dit is duurder en omslachtiger. Er zijn naar schatting 25.000 vrijwilligers die (intensieve) vrijwilligerszorg geven, en zij helpen elk jaar 34.500 hulpbehoevenden en mantelzorgers.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligersorganisaties, hulpverleners en de vrijwilligers zelf zijn er voor verantwoordelijk dat vrijwilligerswerk veilig wordt uitgevoerd. Het moet daarom voor iedereen duidelijk zijn welke handelingen veilig, risicovol en voorbehouden zijn. Voor het uitvoeren van risicovolle handelingen moeten vrijwillige zorgverleners geautoriseerd kunnen worden. Vrijwilligersorganisaties beschikken over een lijst met handelingen die veilig, risicovol en voorbehouden zijn. De vrijwilligersorganisaties zullen nagaan of deze lijst volledig is en kan dienen als algemene leidraad voor alle vrijwillige zorgverleners. Op deze lijst zal ook aandacht worden gegeven aan het onderwerp intimiteit, want het bespreekbaar maken van intimiteit en afspraken vastleggen over dit onderwerp beschermt zowel de zorgvrager als de vrijwillige zorgverlener. ▪ Indien er onverhoopt toch iets mis gaat wanneer iemand via een vrijwilligersorganisatie geautoriseerd risicovolle zorg verleent, dan moet er een verzekering zijn voor rechtspersonen die deze incidenten afdekt. Natuurlijke personen zijn al WA verzekerd en zijn alleen bij grove nalatigheid aansprakelijk, maar vrijwilligersorganisaties zijn kwetsbaarder. Het verzekeren van het beschreven risico past binnen het doel van de collectieve vrijwilligersverzekering van de VNG, en in het bijzonder de daarin geregelde aansprakelijkheidsverzekering voor rechtspersonen. Gemeenten en verzekeraars hebben ook een belang bij het wegnemen van drempels bij het verlenen van vrijwillige zorg, aangezien vrijwillige zorg een bijdrage kan leveren aan het verminderen van de kosten van Wmo en Zvw.
5.	Betrokkenen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ VNG, gemeenten, Bond van Verzekeraars (verzekeraars), ZN (zorgverzekeraars), en zorgaanbieders.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Goedkoper, veiliger en minder gedoe.</p>

² In dit rapport worden de begrippen vrijwillige zorgverleners, zorgvrijwilligers en vrijwilligerszorg afwisselend gebruikt. Mezzo hanteert doorgaans de term zorgvrijwilliger en de sector de term vrijwilligerszorg. De term informele zorg wordt vaak gebruikt voor mantelzorg en vrijwilligerszorg samen.

7 Thema Verklaring Omtrent Gedrag (VOG)

Introductie VOG op hoofdlijnen

Een VOG kan worden afgegeven aan natuurlijke personen of rechtspersonen, om aan te geven dat er in het verleden geen relevante strafbare feiten zijn gepleegd en daarmee geen belemmeringen zijn voor het vervullen van een baan of taak in de maatschappij. De verklaring kan bij de gemeente of digitaal worden aangevraagd en wordt verstrekt door de Dienst Justis (Justitiële Uitvoeringsdienst Toetsing, Integriteit en Screening). Bij de verstrekking van de VOG wordt standaard 4 jaar terug gekeken, maar bij zeden- en ernstige geweldsdelicten is er een onbeperkte terugkijktermijn. Justis heeft voor de afhandeling van een aanvraag een algemeen screeningsprofiel ontwikkeld. Dit profiel is onderverdeeld in acht risicogebieden. Vrijwilligersorganisaties worden gestimuleerd om een VOG aan te vragen als een vrijwilliger werkzaam is in een van de volgende risicogebieden: Informatie, Geld, Goederen, Diensten, Zakelijke transacties, Proces, Bestuur organisatie, en Personen. Voor vrijwilligers is vooral het risicogebied personen van belang. Het risicogebied personen beschermt kwetsbaren in de samenleving zoals minderjarigen en gehandicapten. Een van de belangrijkste functies van de VOG in het vrijwilligerswerk is om te dienen als een preventieve maatregel tegen seksueel misbruik van minderjarigen (profiel 84).

7.1 Knelpunt kosten VOG

Format - Kosten VOG		
1.	Probleemstelling	De afhandeling van een VOG aanvraag kost of € 30,05 (indien de aanvraag wordt ingediend bij de gemeente), of € 24,55 (indien de aanvraag digitaal wordt ingediend). De maximumleges voor een VOG zijn € 30,05 en het bedrag dat een gemeente per afgegeven VOG aan het rijk (Dienst Justis, ministerie V&J) moet afdragen is € 22,55. Knelpunt: Vrijwilligers en organisaties die vrijwilligerswerk uitvoeren in een risicogebied maken (hoge) kosten voor het aanvragen van een VOG. Dit ontmoedigt het gebruik van de VOG.
2.	Oorzaak en context knelpunt	Een aanvrager betaalt voor de kosten die de gemeente en Dienst Justis maken wanneer ze de aanvraag in behandeling nemen. Vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties betalen dus niet voor de VOG, maar voor de afhandeling van de aanvraag. Wet- en regelgeving: De regels die betrekking hebben op de aanvraag van een VOG zijn vastgelegd in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en de Beleidsregels VOG natuurlijke personen en rechtspersonen (VOG-NP-RP 2013, Paragraaf 2.1. Aanvraag VOG).
3.	Impact knelpunt (raming)	Er zijn in 2012 circa 87.000 VOG aanvragen voor vrijwilligers door Dienst Justis in behandeling genomen. Ongeveer 14.000 van deze aanvragen vallen binnen de pilot "Gratis VOG voor vrijwilligers die met minderjarigen werken". Van de resterende 73.000 vrijwilligers(organisaties) (87.000 - 14.000) heeft 85% de aanvraag via gemeenten gedaan voor een bedrag van € 30,05 en heeft 15% een aanvraag via internet gedaan voor een bedrag van € 24,55. Kosten: De landelijke kosten voor het aanvragen van de VOG voor vrijwilligers(organisaties) worden geraamd op € 2.133.425,- (€ 2.133.425,- = (62.050 x € 30,05 = 1.864.602,5) + (10.950 x € 24,55 = 268.822,5)).
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	In 2012 is een pilot uitgevoerd in opdracht van ministeries VenJ en VWS, waarbij de VOG gratis is aangeboden aan vrijwilligers die met minderjarigen werken. In de pilot is aan 3 pilot organisaties de mogelijkheid geboden om een gratis VOG aan te vragen. Binnen de pilot zijn tot op heden circa 14.000 gratis VOGs verstrekt: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Scouting 8.000 op een totaal van 25.000 vrijwilligers. ▪ Sport 3.000 op een totaal van meer dan 50.000 structurele vrijwilligers (trainers, coaches, begeleiders, etc.) en op een totaal van meer dan één miljoen vrijwilligers. ▪ Kindervakanties 2.295 op een totaal van 11.000 vrijwilligers. Het totale budget gratis VOGs van circa 80.000 is daarmee nog grotendeels onbenut. Naar aanleiding van de pilot is besloten om de gratis verstrekking van de VOG structureel door te voeren vanaf najaar 2014 voor alle vrijwilligers die met minderjarigen en verstandelijk beperkte mensen werken. Oplossingsrichtingen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Verstrek de VOG gratis aan alle vrijwilligers ongeacht het risicogebied. De vraag is beperkt en de kosten zijn beheersbaar. ▪ Neem een vrijstellingsbepaling op in de gemeentelijke Legesverordening.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie V&J, Dienst Justis, VNG, gemeenten.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Gratis VOG is stimulant voor vrijwillige inzet.

7.2 Knelpunt aanvraagtermijn VOG

Format - Aanvraagtermijn VOG		
1.	Probleemstelling	<p>Bij een Verklaring Omtrent het Gedrag voor natuurlijke personen (VOG NP) neemt Dienst Justis binnen 4 weken na aanvraag een beslissing als wordt vastgesteld dat er geen strafbare feiten door de aanvrager zijn gepleegd. In de praktijk kan dat ook sneller zijn (circa anderhalve week). Als er door de aanvrager strafbare feiten zijn gepleegd, dan ontvangt hij of zij binnen 8 weken na ontvangst van de aanvraag een beslissing.</p> <p>Voor een Verklaring Omtrent het Gedrag voor rechtspersonen (VOG RP) neemt Dienst Justis binnen acht weken na ontvangst van de aanvraag een beslissing.</p> <p>Bij de verstrekking van VOGs wordt standaard 4 jaar terug gekeken, maar bij zeden- en ernstige geweldsdelicten is er een onbeperkte terugkijktermijn.</p> <p>Knelpunt:</p> <p>Voor vrijwilligers en organisaties die urgente vrijwillige zorg verlenen is de aanvraagtermijn van de VOG een tijdrovende aangelegenheid die flexibiliteit in het vrijwilligerswerk belemmert.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Het aanvragen van een VOG kost (veel) tijd. Om te controleren of een persoon of een organisatie in aanraking is geweest met justitie, maakt Justis gebruik van registers:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Het belangrijkste register is het Justitieel Documentatie Systeem (JDS). In het JDS worden misdrijven en overtredingen geregistreerd van natuurlijke en rechtspersonen. De gegevens in het JDS worden aangeleverd vanuit alle arrondissementsparketten, gerechtshoven en verdragslanden. Het kan gaan om (on)herroepelijke veroordelingen, strafbeschikkingen, transacties, sepots en openstaande zaken. ▪ Justis kan daarnaast ook gebruik maken van politieregisters. ▪ In sommige gevallen vraagt Justis informatie op bij het OM en de Reclassering. <p>Als blijkt dat iemand in aanraking is geweest met justitie, beoordeelt Justis aan de hand van een screeningsprofiel of de strafbare feiten relevant zijn en een belemmering (kunnen) vormen voor de afgifte van een VOG.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <p>De regels die betrekking hebben op de aanvraag van een VOG zijn vastgelegd in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en de Beleidsregels VOG natuurlijke personen en rechtspersonen (VOG-NP-RP 2013, Paragraaf 2.1. Aanvraag VOG).</p>
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Er worden jaarlijks circa 87.000 VOG aanvragen voor vrijwilligers door Justis in behandeling genomen. Van deze aanvragen wordt gemiddeld 0,3% geweigerd.</p> <p>Veel voorkomende aanvraagtermijnen:</p> <p>Circa 86.739 aanvragen voor vrijwilligers zijn binnen 4 weken en circa 261 aanvragen zijn binnen 8 weken behandeld door Justis.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>In sommige situaties kan met spoed een VOG worden aangevraagd.</p> <p>Een spoedprocedure is mogelijk bij:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ adoptie; ▪ werk in het buitenland; ▪ benoeming tot gedeputeerde of wethouder; ▪ kandidaatstelling voor een functie als volksvertegenwoordiger. <p>Als de spoedaanvraag wordt goedgekeurd door Justis dan ontvangt men de VOG binnen anderhalve week, mits er geen strafbare feiten ten aanzien van de aanvrager in het Justitieel Documentatie Systeem staan vermeld. Men kan van de spoedprocedure gebruik maken door bij de VOG-aanvraag bij de gemeente te melden dat het om een van bovenstaande situaties gaat. De gemeente geeft dit vervolgens door aan Justis. De kosten van de spoedprocedure zijn gelijk aan de kosten van een gewone aanvraag via de gemeente, namelijk € 30,05.</p> <p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Maak het - door middel van een wetwijziging - mogelijk om ook een spoedprocedure te starten voor urgente vrijwillige zorg.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie V&J, Dienst Justis.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Meer flexibiliteit om vrijwilligers met een VOG in te zetten als er urgent vrijwillige zorg nodig is voor kwetsbare personen zoals minderjarigen, gehandicapten en bejaarden.

7.3

Knelpunt aanvraagprocedure VOG

Format - Aanvraagprocedure VOG		
1.	Probleemstelling	<p>Voor een digitale aanvraag is het noodzakelijk dat vrijwilligersorganisaties beschikken over e-herkenning om zich te authenticeren. Nadat de vrijwilligersorganisatie is geauthentiseerd moet deze met behulp van een web applicatie het 'organisatiedeel' van het digitale aanvraagformulier invullen.</p> <p>Bij de aanvraag van een VOG mogen de gegevens van de aanvrager en die van de belanghebbende (de toekomstige "werkgever") niet gelijk zijn. Een VOG aanvraag moet worden ingevuld en ondertekend door zowel de betrokkene als de organisatie die de VOG nodig heeft. De vrijwilligersorganisatie geeft in het formulier aan wat de aard is van de werkzaamheden van de vrijwilliger, bijvoorbeeld of deze zal gaan werken met vertrouwelijke gegevens, geld of goederen, of kwetsbare personen.</p> <p>Knelpunten:</p> <p>Vrijwilligersorganisaties maken onvoldoende gebruik van de mogelijkheid om een VOG aanvraag elektronisch plaats te laten vinden en jagen vrijwilligers daardoor (onnodig) op kosten, want enerzijds is het aanvragen van een VOG digitaal goedkoper en anderzijds is het aanvragen van een gratis VOG alleen elektronisch mogelijk is.</p> <p>Een vrijwilliger moet bij een VOG aanvraag altijd een vrijwilligersorganisatie inschakelen voor het mede-invullen en het medeondertekenen van het formulier.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Het is mogelijk om de VOG elektronisch aan te vragen. Hierdoor hoeven mensen niet meer zelf naar het gemeentehuis. Ook zijn de leges van de elektronische VOG € 5,50 lager, omdat er minder administratieve handelingen hoeven te worden verricht. Om de procedure elektronisch te laten verlopen, moet de vrijwilligersorganisatie beschikken over e-herkenning om zich te authenticeren. E-herkenning is een e-overheid bouwsteen die onder meer de authenticatie van organisaties bij overheidsdienstverleners regelt.</p> <p>Het aanvragen van een VOG voor vrijwilligers die met kinderen werken is gratis. De gratis VOG is echter alléén elektronisch aan te vragen. De organisatie waar de vrijwilliger gaat werken zal zich dus voor e-herkenning moeten aanmelden. Doet de organisatie dit niet dan zal de gang naar het gemeentehuis gemaakt moeten worden. Voor een VOG aanvraag aan de balie worden de gewone (hogere) kosten in rekening gebracht.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <p>De regels die betrekking hebben op e-herkenning zijn vastgelegd in het Instellingsbesluit besturing eHerkenning.</p> <p>De regels die betrekking hebben op de aanvraag van een VOG zijn vastgelegd in de Wet justitiële en strafvorderlijke gegevens en de Beleidsregels VOG natuurlijke personen en rechtspersonen (VOG-NP-RP 2013, Paragraaf 2.1. Aanvraag VOG).</p>
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Er zijn in 2012 circa 87.000 VOG aanvragen voor vrijwilligers bij Dienst Justis in behandeling genomen. Ongeveer 14.000 van deze aanvragen vallen binnen de pilot "Gratis VOG voor vrijwilligers die met minderjarigen werken" en zijn dus per definitie elektronisch aangevraagd. Van de resterende 73.000 vrijwilligers(organisaties) heeft 85% de aanvraag via gemeenten gedaan voor een bedrag van € 30,05 (kosten 62.050 x € 30,05 = € 1.864.602,5) en heeft 15% een aanvraag via internet gedaan voor een bedrag van € 24,55 (kosten 10.950 x € 24,55 = € 268.822,5).</p> <p>Kosten:</p> <p>In de huidige situatie bedragen de kosten voor vrijwilligers € 1.864.602,5. Indien VOG aanvragen volledig elektronisch zouden plaatsvinden, bedragen de kosten € 1.523.327,5.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimuleer dat vrijwilligersorganisaties zich aanmelden voor e-herkenning. De kosten en aanvraagtijd voor e-herkenning betrouwbaarheidsniveau 1 zijn verwaarloosbaar. Vrijwilligersorganisaties kunnen zich aanmelden bij Connectis, Creaim, QuaVadis, Zlogin, KPN, of Digidentity (aansluiting voor circa €7,50 binnen 1 a 2 dagen). ▪ Het handhaven van de rol van de belanghebbende (vrijwilligersorganisatie) is een waarborg voor de betrouwbaarheid en correcte toepassing van de VOG. Het voorkomt dat er met de VOG een schijnzekerheid wordt gewekt. Vrijwillige zorg tussen mensen zonder tussenkomst van een vrijwilligersorganisatie is gebaseerd op vertrouwen en relaties. Door nieuwe ontwikkelingen en initiatieven via internet zoals "zorgruil" ontstaat echter wel behoefte aan een vorm van screening. Nu geven mensen daar zelf invulling aan door gebruikservaringen te delen. Er zou onderzocht moeten worden of de VOG in de toekomst een rol kan spelen bij deze ingrijpende veranderingen in de vrijwillige zorg.
5.	Betrokkenen	Ministerie V&J, Dienst Justis.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Door het elektronisch aanvragen van VOGs te stimuleren kunnen de kosten voor vrijwilligers worden teruggebracht met maximaal € 341.275,-

8 Thema Belastingen

8.1 Knelpunt BTW vrijstelling vrijwilligersorganisaties

Format - BTW vrijstelling vrijwilligersorganisaties		
1.	Probleemstelling	<p>Bij de verkoop van goederen of diensten zijn vrijwilligersorganisaties vrijgesteld van btw. Bij nevenactiviteiten geldt dat de levering van goederen en diensten van btw is vrijgesteld tot respectievelijk € 68.067 (goederen) en € 22.689 (diensten). Dit betekent dat vrijwilligersorganisaties geen omzetbelasting in rekening hoeven te brengen over deze goederen of diensten. De btw die leveranciers in rekening brengen over de goederen en diensten die een vrijwilligersorganisatie inkoop voor haar vrijgestelde activiteiten, kan een vrijwilligersorganisatie niet aftrekken. Een vrijwilligersorganisatie betaalt immers geen btw over de omzet. Er zijn aan deze vrijstelling voorwaarden gesteld. De vrijgestelde goederen en diensten moeten behoren tot een hoofdactiviteit van de vrijwilligersorganisatie. En met de vrijgestelde goederen en diensten wordt geen winst beoogd. Hoofdactiviteiten kunnen prestaties zijn op het gebied van maatschappelijk, kerkelijk, charitatief, cultureel en recreatief belang. Bij goederen kan worden gedacht aan de verkoop van clubmaterialen en bij diensten aan toegang tot wedstrijden.</p> <p>Sinds 1 januari 2013 geldt voor de leveringen door een kantine een btw-vrijstelling van €68.067,-. De vrijstellingsgrenzen van €22.689,- (€31.765,- voor sportkantines) zijn vervallen. Een organisatie met kantine, waarvan de primaire activiteit is vrijgesteld van btw heeft in feite twee keer een btw-vrijstelling voor een bedrag van €68.067,-. Voor de inkomsten uit de kantine en voor inkomsten uit andere fonds wervende activiteiten. Hier tegenover staat dat de btw-vrijstelling tot een omzet van €68.067,- van de kantine verplicht is voor alle organisaties waarvan de primaire activiteit is vrijgesteld van btw. Het is niet mogelijk om te kiezen voor btw-afdracht.</p> <p>Probleemstelling:</p> <p>Sport- of studentenverenigingen kunnen in veel gevallen niet langer btw kan aftrekken bij investerings- en exploitatiekosten gerelateerd aan de kantine.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Als een onderneming uitgaven doet brengen leveranciers btw in rekening. Deze btw kan een onderneming aftrekken van de btw die over de omzet wordt betaald aan de Belastingdienst. Dit wordt 'aftrekken als voorbelasting' genoemd. In de administratie houdt een organisatie bij hoeveel btw leveranciers in rekening hebben gebracht, en hoeveel btw de organisatie heeft berekend aan klanten. Op de aangifte btw vermeldt men vervolgens de btw die moet worden betaald over de omzet. Daarvan wordt de btw afgetrokken die leveranciers in die periode in rekening hebben gebracht. Het verschil moet worden betaald aan de Belastingdienst.</p> <p>De omzet uit de verkoop van goederen en diensten door vrijwilligersorganisaties is vrijgesteld van btw. Activiteiten van vrijwilligersorganisaties zijn namelijk niet gericht op winst. Over vrijgestelde goederen en diensten wordt geen btw in rekening gebracht. In de boekhouding moet duidelijk en overzichtelijk de gegevens worden vermeldt waaruit blijkt dat de goederen of diensten die zijn geleverd zijn vrijgesteld. De organisatie hoeft geen btw-aangifte te doen en is niet verplicht facturen uit te schrijven. Als de organisatie wel facturen uitschrijft, mag hierop geen btw in rekening worden gebracht. Men vermeldt op de factuur dat een vrijstelling van toepassing is. De organisatie heeft geen recht op teruggaaf van btw die aan leveranciers is betaald.</p> <p>Nu de genoemde kantineverstrekkingen worden aangemerkt als fonds wervende leveringen, zijn deze verplicht vrijgesteld van btw (tot € 68.067 per jaar). Verenigingen kunnen dus geen inkoop-btw aftrekken bij investerings- en exploitatiekosten.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> Vrijstelling van btw (art. 11 lid 1, 2 en 5 Wet op de Omzetbelasting).
3.	Impact knelpunt (raming)	Verenigingen met een kantine omzet tussen € 31.765 en € 68.067 per jaar hadden een goede reden om het btw-aftrekrecht te behouden. Bij nieuwbouw van kantines kon het gunstiger uitpakken om te kiezen de btw-heffing af te dragen over de kantine-omzet, aangezien de aftrek van btw op de investerings- en exploitatiekosten hoger was.
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> Creëer een opt-in regeling voor vrijwilligersorganisaties die daarvoor kiezen. Dit zou een uitkomst zijn voor sport- of studentenverenigingen. De opting-in zou gelden voor investerings- en exploitatiekosten gerelateerd aan de kantine.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van Financiën, Belastingdienst.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Maatwerk leidt tot lagere investerings- en exploitatiekosten voor vrijwilligersorganisaties.

8.2

Knelpunt OZB

Format - OZB		
1.	Probleemstelling	<p>Dorpshuizen en andere maatschappelijke organisaties met accommodaties worden aangemerkt als gebruikers of eigenaren van niet-woningen. Hierdoor zijn zij niet vrijgesteld van onroerendezaakbelasting (OZB). Kerken daarentegen zijn wel vrijgesteld van OZB. Zij zijn vrijgesteld omdat ze activiteiten uitvoeren ten behoeve van openbare erediens en/of openbare bezinningskomsten van levensbeschouwelijke aard.</p> <p>Probleemstelling: OZB verhoogt de lasten van vrijwilligersorganisaties die met hun activiteiten een maatschappelijk belang dienen.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Dorpshuizen en andere maatschappelijke (vrijwilligers)organisaties zijn gebruikers van niet-woningen of eigenaren van niet-woningen. Hierdoor worden zij belast met de onroerendezaakbelasting. Dergelijke organisaties hebben geen winstoogmerk en vervullen met hun activiteiten een maatschappelijk belang. Dit leidt er echter niet toe dat zij vrijstelling krijgen voor het betalen van OZB. De kosten van vrijwilligersorganisaties worden hierdoor verhoogd.</p> <p>Afhankelijk van het gemeentelijke beleid kunnen dorpshuizen en andere maatschappelijke organisaties een vrijstelling van OZB krijgen van gemeenten. Deze vrijstelling is autonome regelgeving en kan per gemeente op andere wijze worden ingevuld en toegepast. Zo krijgen in Den Haag, Nijmegen en de Groningse gemeenten Oldambt sportclubs de opgelegde OZB terug. Het toepassen van deze uitzonderingsregel verschilt echter per gemeente en is afhankelijk van het gemeentelijke beleid.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Heffing van OZB door gemeenten (art. 220 Gemeentewet). ▪ Kerken zijn vrijgesteld van OZB (art. 2, lid g Uitvoeringsregeling uitgezonderde objecten Wet waardering onroerende zaken).
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Er zijn in Nederland circa 250.000 stichtingen en verenigingen bij de Kamer van Koophandel ingeschreven, maar lang niet alle stichtingen en verenigingen bezitten of gebruiken onroerende zaken (vastgoed). Als 10% (aannee) van deze instellingen een niet-woning (zoals een clubhuis) of een roerende bedrijfsruimte (zoals een kantoor) gebruikt of bezit dan betalen circa 25.000 organisaties OZB belasting.</p> <p>De OZB belasting voor niet-woningen en roerende bedrijfsruimten is voor eigenaren en gebruikers gemiddeld 0,2% van de WOZ waarde (iets hoger voor eigenaren en iets lager voor gebruikers). Stel dat de WOZ waarde van niet-woningen en roerende bedrijfsruimten gemiddeld € 200.000,- is, dan betaalt een eigenaar of gebruiker ongeveer € 400,- OZB. De OZB lasten voor vrijwilligersorganisaties worden dan ook geraamd als € 10.000.000,- (dit is een orde van grootte: 25.000 instellingen x € 400,- OZB).</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Op dit moment hebben kerken op basis van de wetgeving vrijstelling voor het betalen van OZB. Verder hebben gemeenten de beleidsvrijheid om vrijwilligersorganisaties zoals sportclubs vrij te stellen van OZB. Er zijn dus verschillende oplossingsrichtingen denkbaar.</p> <p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Stel vrijwilligersorganisaties die een maatschappelijk belang dienen vrij van OZB overeenkomstig kerken. Hiervoor is een wetswijziging nodig. ▪ Stel vrijwilligersorganisaties die een maatschappelijk belang dienen vrij van OZB overeenkomstig het voorbeeld van de gemeente Den Haag. Gemeenten hebben immers de beleidsvrijheid om vrijwilligersorganisaties die een maatschappelijk belang dienen vrij te stellen van OZB. Gemeenten moeten gestimuleerd worden om de mogelijkheid die zij hebben om maatwerk te leveren meer te benutten³. ▪ Het begrip 'maatschappelijk belang' moet worden gedefinieerd. Onderzoek daarom wat een goede afbakening is van het begrip (inclusief, niet exclusief).
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, VNG, gemeenten.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Lastenverlichting vergroot de slagkracht van vrijwilligersorganisaties en stimuleert het vrijwilligerswerk in de gemeente.

³ Door als gemeente meer maatwerk te leveren kan ook voorkomen worden dat vrijwilligersorganisaties die - vaak op verzoek van diezelfde gemeente - in een te groot pand zijn gehuisvest gedwongen worden hoge OZB te betalen.

8.3 Knelpunt giftenaftrek

Format - Giftenaftrek		
1.	Probleemstelling	<p>Met de giftenaftrek laat de overheid zien dat het private bijdragen waardeert én stimuleert, en tegelijk dat het belang hecht aan een democratisch georganiseerde samenleving waarin mensen vanuit hun eigen inkomen onbaatzuchtig bepaalde publieke doelen willen steunen. De overheid wil met de maatregel geven stimuleren.</p> <p>Probleemstelling:</p> <p>Voor giftenaftrek wordt een verschil gemaakt tussen algemeen nut beogende instellingen (ANBI's), steunstichtingen SBBI's, en sociaal belang behartigende instellingen (SBBI's). Alleen giften aan ANBI's en steunstichtingen SBBI's zijn aftrekbaar, giften aan SBBI's zijn dat niet. Deze schotten miskennen de maatschappelijke waarde van activiteiten van SBBI's. Daarnaast wordt van de mogelijkheid om steunstichtingen SBBI's op te richten weinig gebruik gemaakt vanwege de complexiteit van de regelgeving en onbekendheid.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Op 22 juni 2012 is de Uitvoeringsregeling Geefwet gepubliceerd. Deze regeling is het sluitstuk van de Geefwet en werkt terug tot en met 1 januari 2012. De bepalingen van de uitvoeringsregeling zijn opgenomen in het nieuwe hoofdstuk 1a van de Algemene wet inzake rijksbelastingen ("AWR"). De definitie van een ANBI is opgenomen in artikel 5b AWR. Een ANBI is een instelling die uitsluitend of nagenoeg uitsluitend (90% of meer) het algemeen nut beoogt. De definitie van een SBBI staat in artikel 5c AWR. Een SBBI is een instelling die een sociaal belang behartigt.</p> <p>De verschillende fiscale behandeling tussen ANBI's en SBBI's is gebaseerd op wet- en regelgeving. Dit verschil bestaat er vooral uit dat er geen SBBI register is, zoals dat voor ANBI's wel bestaat. Giften aan SBBI's zijn alleen aftrekbaar in de inkomstenbelasting, voor zover het periodieke giften zijn aan een niet vennootschapsbelastingplichtige vereniging met ten minste 25 leden.</p> <p>De steunstichting SBBI is per 1 januari 2012 ingevoerd. De definitie van een steunstichting SBBI is opgenomen in artikel 5d AWR: een stichting die is opgericht uitsluitend met het doel geld in te zamelen ter ondersteuning van een SBBI. De Belastingdienst publiceert op haar website de namen van de stichtingen die als steunstichting SBBI kwalificeren en het kalenderjaar waarin de fiscale faciliteiten van toepassing zijn.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Geefwet (Artikel 8 december 2011). ▪ Algemene wet inzake rijksbelastingen. ▪ Wet op de loonbelasting 1964.
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Geschat wordt dat er dit jaar ongeveer 800.000 burgers (van de 13 miljoen belastingplichtigen) gebruikmaken van de giftenaftrek regeling. Het bestaan van de giftenaftrek kost de overheid jaarlijks circa € 378 miljoen aan belastinginkomsten.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Hef de fiscale verschillen tussen ANBI's en SBBI's op. Verbreed de groep van vrijwilligersorganisaties die gebruik kunnen maken van giftenaftrek. Als mensen een gift doen, behandel dan alle goede doelen hetzelfde. Nu wordt er een soort 2^e rangs goede doelen status gecreëerd voor lokale sportclubs, muziekverenigingen, e.d. Verenigingen kunnen in de huidige situatie bijna nooit ANBI worden terwijl stichtingen dat wel kunnen. De vraag is waarom de statuten die bij de KvK gedeponeerd worden niet kunnen volstaan voor het toestaan van de giftenaftrek? ▪ Onderzoek hoe hoog de uitvoeringskosten voor de Belastingdienst en de extra budgettaire derving voor de Staat zouden uitvallen bij het opheffen van beperkingen op de reikwijdte en inkadering van de geefwet. ▪ Maak een einde aan de steunstichtingen want die worden niet of nauwelijks gebruikt. De wetgeving is te complex. Het beleidsdoel dat met de steunstichtingen wordt nagestreefd wordt niet gerealiseerd. In 2012 werd er slechts één steunstichting opgericht. In 2013 waren dat er twee. Indien steunstichtingen toch gehandhaafd zouden blijven dan moeten zij verbreed worden.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	<p>Ministerie van Financiën, Belastingdienst.</p>
6.	Effecten oplossingsrichtingen	<p>Het opheffen van beperkingen op de reikwijdte en inkadering van de geefwet is technisch mogelijk, maar leidt tot extra uitvoeringskosten voor de Belastingdienst en daarnaast tot extra budgettaire derving voor de staat. Daar staat tegenover dat het register voor ANBI's kan verdwijnen (kostenbesparing) en dat er geen ANBI status meer hoeft te worden aangevraagd (lastenreductie).</p>

8.4

Knelpunt onkostenvergoedingen vrijwilligers

Format - Onkostenvergoedingen vrijwilligers		
1.	Probleemstelling	<p>Vrijwilligers mogen een vergoeding ontvangen van vrijwilligersorganisaties. Deze vergoeding kan op basis van aantoonbaar gemaakte kosten of op basis van een vast bedrag. Door voor een vaste vrijwilligersvergoeding te kiezen hoeven vrijwilligers niet te bewijzen dat zij daadwerkelijk kosten (bijvoorbeeld reiskosten) hebben gemaakt voor het vrijwilligerswerk. Zo kan worden voorkomen dat hiervoor bonnetjes bewaard moeten worden en een hele administratie moet worden bijgehouden. Kortom het scheelt een heleboel administratieve rompslomp voor vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties.</p> <p>Vrijwilligers kunnen een vergoeding tot maximaal € 150,- per maand en € 1.500,- per jaar ontvangen zonder dat hiervoor bewezen moet worden waarvoor deze kosten zijn gemaakt. De Belastingdienst beschouwd deze maximale normbedragen als een niet-marktconforme beloning en stelt hiermee vast dat de vrijwilliger niet in dienst is van de vrijwilligersorganisatie. Er hoeft dan ook geen loon- en inkomstenbelasting te worden afgedragen over de vrijwilligersvergoeding. Wordt het normbedrag echter overschreden (ook incidenteel), dan moet wel loon- en inkomstenbelasting worden afgedragen.</p> <p>Probleemstelling:</p> <p>Bij overschrijding van het normbedrag moet door de vrijwilliger loon- en inkomstenbelasting worden betaald. Deze situatie ontstaat vaak bij vrijwilligers die zich inzetten voor meerdere vrijwilligersorganisaties. Door onbekendheid met wet- en regelgeving worden zij achteraf geconfronteerd met een aanslag loonbelasting.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Als de vrijwilliger een vergoeding ontvangt die hoger is dan het maximum normbedrag (bijvoorbeeld door vrijwilligerswerk te verrichten voor meerdere vrijwilligersorganisaties en daarvoor een onkostenvergoeding te krijgen), dan kan de Belastingdienst oordelen dat de vrijwilliger in dienst is. De vrijwilligersvergoeding wordt dan beschouwd als loon dat door de vrijwilligersorganisatie wordt betaald aan de vrijwilliger. Over deze vergoeding moet loon- en inkomstenbelasting worden afgedragen. In dit geval moet de vrijwilliger aantonen dat er géén sprake is van een dienstbetrekking en ook géén sprake is van ontvangen loon. Voor deze bewijslast moeten alle kosten en uren worden verantwoord. Dit betekent dat de vrijwilliger bonnetjes moet overleggen voor gemaakte kosten en een urenadministratie voor het verrichte vrijwilligerswerk (Bron: Handboek loonheffing 2009).</p> <p>Door een vrijwilligersvergoeding te ontvangen van meerdere vrijwilligersorganisaties of door incidentele overschrijding van het normbedrag krijgt de vrijwilliger een zware bewijslast toegekend om aan te tonen dat er geen sprake is van een loonuitkering. Dit gaat gepaard met veel administratieve rompslomp. Daarnaast kan besloten worden dat de onkostenvergoeding wordt belast met loon- en inkomstenbelasting. Hierdoor worden de kosten van vrijwilligerswerk verhoogd voor zowel de vrijwilligersorganisatie als voor de vrijwilliger zelf.</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Een vrijwilliger heeft geen dienstbetrekking (art. 2 lid 6 Wet op de loonbelasting). ▪ Vrijwilligersvergoeding (Artikel 2 lid 6 Wet op de loonbelasting) ▪ Vrijwilligersvergoeding (Artikel 3.96 letter c Wet inkomstenbelasting)
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Er zijn in Nederland ongeveer 5,8 miljoen vrijwilligers werkzaam (CBS, 2010). Ongeveer 65% (3.770.000) van deze vrijwilligers krijgt een geldbedrag als vergoeding. Hiervan krijgt circa 10% een geldbedrag als vergoeding die hetzelfde of meer bedraagt dan het netto uurloon. De inschatting is dat deze groep vrijwilligers, die bestaat uit circa 377.000 personen, een groter risico lopen dat zij het normbedrag van € 1.500 per jaar overschrijden, als zij bij meerdere organisaties vrijwilligerswerk verrichten.</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligers die een onkostenvergoeding ontvangen voor vrijwilligerswerk bij meerdere vrijwilligersorganisaties moeten beter worden voorgelicht. Hier zouden vrijwilligersorganisaties én de Belastingdienst samen moeten optrekken. ▪ Verruim de mogelijkheden die vrijwilligersorganisaties hebben om met onkostenvergoedingen om te gaan. Maak bijvoorbeeld het werken met kwartaalbedragen mogelijk. Hiermee worden vrijwilligers die veel activiteiten hebben in één of twee maanden (bijvoorbeeld vanwege wedstrijden of evenementen) maar de rest van het jaar weinig beter geholpen (maatwerk).
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van Financiën, Belastingdienst.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Voorkomen wordt dat vrijwilligers die een grote inspanning leveren voor verschillende organisaties of in een korte periode door onbekendheid met wet- en regelgeving achteraf worden belast met administratieve rompslomp rondom de inkomstenbelasting.

9 Thema Publicatieplicht ANBI's

9.1 Knelpunt publicatieplicht ANBI's

Format - Publicatieplicht ANBI's		
1.	Probleemstelling	<p>In 2011 hebben de Rijksoverheid en de filantropiesector, verenigd in de Stichting Samenwerkende Brancheorganisaties Filantropie (SBF), afspraken over onderlinge samenwerking vastgelegd in het convenant 'Ruimte voor geven'. Een afspraak hieruit is dat de ministeries van Veiligheid en Justitie en van Financiën met de SBF een moderne visie op toezicht en verantwoording opstellen.</p> <p>Bij het opstellen van de gezamenlijke visie op toezicht en verantwoording in de filantropische sector is de insteek: "overheidsingrijpen waar het moet, zelfregulering waar het kan". Hiermee is beoogd dat het vertrouwen van het publiek in de sector wordt bevorderd waardoor het vertrouwen in en donaties aan ANBI's toenemen.</p> <p>Een maatregel die uit het convenant volgt is dat instellingen met een ANBI-status verplicht worden financiële gegevens te publiceren op het internet. Deze publicatieplicht wordt in 2014 ingevoerd.</p> <p>Probleemstelling: Door de publicatieplicht worden kleine ANBI's met (onnodige) kosten geconfronteerd.</p>
2.	Oorzaak en context knelpunt	<p>Op 20 december 2012 is de Wet overige fiscale maatregelen 2013 van kracht geworden. AWR art. 5b heeft een toevoeging die met ingang van 1 januari 2014 voorschrijft dat de ANBI haar gegevens op elektronische wijze via internet openbaar maakt. Tevens is de uitvoeringsregeling van de AWR met ingang van 1 januari 2014 gewijzigd. Instellingen zijn verplicht tot het openbaar maken via internet van de naam van de instelling, het door de Kamer van Koophandel toegekende unieke nummer (RSIN), contactgegevens, de doelstelling, een (beknopt) beleidsplan, de bestuursamenstelling en het beloningsbeleid, een (beknopt) verslag van de uitgeoefende activiteiten en een financiële verantwoording. De ANBI-status wordt geweigerd of ingetrokken indien een instelling in gebreke blijft de vereiste informatie op internet te plaatsen.</p> <p>De Rijksoverheid en de SBF willen met deze maatregel meer draagvlak en transparantie creëren zodat het vertrouwen in en donaties aan ANBI's toenemen. Hieruit volgt de publicatieplicht op het internet, zodat het publiek inzicht heeft in de financiële gegevens van ANBI's waaronder het beloningsbeleid van bestuurders.</p> <p>Bij het bepalen van de publicatieplicht is echter onvoldoende rekening gehouden met de gevolgen voor kleine ANBI's die niet in de SBF zijn vertegenwoordigd (zie Brief van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs (NOB) aan de Vaste commissie voor Financiën van de Tweede Kamer, 5 oktober 2012).</p> <p>Wet- en regelgeving:</p> <ul style="list-style-type: none"> De definitie van een ANBI (art. 5b AWR).
3.	Impact knelpunt (raming)	<p>Aangenomen wordt dat in Nederland circa 40.000 instellingen met een ANBI-status zijn. De kosten voor het opstellen en publiceren van de jaarcijfers (inclusief ondertekening door een account) worden geraamd op gemiddeld € 1.500,-. De in het convenant opgenomen maatregel kost dus circa € 60.000.000,- (40.000 x € 1.500,-). Dit is een aanname.</p> <p>Op dit moment deponeren circa 1.471 instellingen hun jaarrekening bij het Centraal Bureau Fondsenwerving. De huidige kosten worden dan ook geraamd op € 2.206.500,- (1.471 x € 1.500,-). Indien bovenstaande aannames juist zijn dat zou dat betekenen dat de maatregel leidt tot een lastenverzwaring voor vrijwilligersorganisaties met een ANBI status van circa € 57.793.500,-</p>
4.	Oplossingsrichtingen (contouren)	<p>Oplossingsrichtingen:</p> <ul style="list-style-type: none"> De maatregel in het convenant is er vooral op gericht om het vertrouwen van het publiek in de sector te bevorderen. De maatregel is hoofdzakelijk bedoeld om het publiek inzage te geven in zaken als de beloningen die worden verstrekt aan bestuurders. Voor kleine instellingen met een ANBI status is dit niet of nauwelijks aan de orde. Er wordt door de betrokken departementen en beleidsmakers hard gewerkt aan een oplossing. Een mogelijkheid waar naar wordt gekeken is een ondergrens voor de (web)publicatieplicht zodat kleine instellingen met een ANBI status niet met onnodige kosten worden geconfronteerd. Dit voorstel kan rekenen op veel steun bij vrijwilligersorganisaties. Zij onderschrijven het belang van een drempel zodat kleine ANBI's niet onevenredig zwaar worden belast met de maatregel publicatieplicht ANBI's.
5.	Betrokkenen oplossingsrichtingen	Ministerie van Financiën, de Belastingdienst, SBF.
6.	Effecten oplossingsrichtingen	Een ondergrens voorkomt dat kleine ANBI's met (onnodige) kosten geconfronteerd.

10 Vervolgstappen

In de onderstaande tabel is per knelpunt aangegeven bij welk ministerie (of bij welke ministeries) het initiatief ligt om samen met vrijwilligersorganisaties de geïdentificeerde knelpunten op te lossen door de oplossingsrichtingen beleidsmatig en uitvoeringstechnisch verder uit te werken. Tevens is een indicatie opgenomen van de termijn waarbinnen de oplossingsrichtingen, op basis van een voorlopige inschatting, geïmplementeerd zouden kunnen worden.

Tabel 4. Vervolgstappen

Nr.	Naam knelpunt	Ministerie(s)	Inschatting termijn
1.	Belemmerende regels voor opstart nieuwe activiteiten	Alle.	Over meerdere kabinetsperiodes.
2.	Beperkingen op inzet van uitkeringsgerechtigde vrijwilligers	SZW.	In de volgende kabinetsperiode.
3.	Subsidie aanvragen	BZK.	In de huidige kabinetsperiode.
4.	Aanbestedingsprocedures	BZK.	In de huidige kabinetsperiode.
5.	Effecten nieuwe wet- en regelgeving voor vrijwilligers	Alle.	In de huidige kabinetsperiode.
6.	Eigen inkomsten vrijwilligersorganisaties	BZK.	In de huidige kabinetsperiode.
7.	Schotten financiële stromen in zorg	VWS.	In de huidige kabinetsperiode.
8.	Definitie van mantelzorger	VWS.	In de huidige kabinetsperiode.
9.	Aansprakelijkheid vrijwillige zorg	BZK/VNG.	In de volgende kabinetsperiode.
10.	Kosten VOG	JUS.	In de volgende kabinetsperiode.
11.	Aanvraagtermijn VOG	JUS.	In de volgende kabinetsperiode.
12.	Aanvraagprocedure VOG	JUS.	In de huidige kabinetsperiode.
13.	BTW vrijstelling	FIN.	In de volgende kabinetsperiode.
14.	OZB	FIN.	Over meerdere kabinetsperiodes.
15.	Giftenaftrek	FIN.	Over meerdere kabinetsperiodes.
16.	Onkostenvergoedingen vrijwilligers	FIN.	In de volgende kabinetsperiode.
17.	Publicatieplicht ANBI's	FIN.	In de huidige kabinetsperiode.

Bijlagen

- I. Lijst met gebruikte afkortingen en begrippen
- II. Relevante wet- en regelgeving vrijwilligerswerk
- III. Literatuurlijst
- IV. Overzicht geconsulteerde organisaties

I. Lijst met gebruikte afkortingen en begrippen

Afkorting	Toelichting
ANBI's	Algemeen nut beogende instellingen (ANBI's) kunnen gebruikmaken van bepaalde belastingvoordelen bij erven, schenken, giften en de energiebelasting. Instellingen die de Belastingdienst aanwijst als ANBI hebben deze belastingvoordelen. Als instelling(en) als ANBI willen worden aangewezen dan moeten zij dat bij de Belastingdienst aanvragen. De staat, provincies, gemeenten en waterschappen zijn altijd een ANBI. Deze instellingen worden niet door de Belastingdienst aangewezen.
SBBI's	Een organisatie is een sociaal belang behartigende instelling (SBBI) als de organisatie op de eerste plaats de individuele belangen van haar leden of een kleine doelgroep behartigt, maar ook een maatschappelijke waarde heeft. Dat is zo als de activiteiten van de organisatie bijdragen aan: <ul style="list-style-type: none"> ▪ de individuele ontplooiing van uw leden ▪ de samenhang van de samenleving ▪ een gezondere samenleving
BTW	Over omzet wordt belasting over toegevoegde waarde (btw) betaald. De btw wordt berekend via de prijs van te leveren goederen en diensten. Btw die betaald is voor zakelijke kosten mag als aftrekpost worden gebruikt voor de Belastingdienst. De verrekening van de zowel verschuldigde als de te verrekenen btw geschiedt d.m.v. een maandelijks of per kwartaal in te dienen aangifte.
Omzetbelasting	In de Wet op de omzetbelasting (waarin de btw is geregeld) is het begrip ondernemer ruim omschreven. Voor de omzetbelasting is een ondernemer iemand die zelfstandig een bedrijf of beroep uitoefent. Stichtingen en verenigingen zijn zelfstandige organisaties en worden in de Wet op de omzetbelasting dan ook als ondernemingen beschouwd. Vrijstelling van de omzetbelasting is mogelijk onder voorwaarden. Zo is de omzet uit de verkoop van goederen en diensten door vrijwilligersorganisaties vrijgesteld van btw. Activiteiten van vrijwilligersorganisaties zijn namelijk niet gericht op winst.
OZB	De onroerendezaakbelasting (OZB) is een belasting die over onroerende zaken (vastgoed) wordt geheven. Eigenaren moeten de belasting jaarlijks betalen aan gemeenten. De hoogte van de OZB wordt door gemeenten zelf bepaald. Alle gemeenten in Nederland heffen de ozb. Het beslaat ongeveer 8% van de totale gemeentelijke inkomsten per jaar.
WOZ	Voor het bepalen van de hoogte van de OZB maken gemeenten gebruik van de Waardering van Onroerende Zaken (WOZ). De WOZ-waarde bepalen gemeenten via een taxatie of een rekenmodel. De hoogte van de OZB kan hierdoor per gemeente verschillen. Voor een aanslag OZB komen drie doelgroepen in aanmerking: <ul style="list-style-type: none"> ▪ Eigenaren van woningen. ▪ Gebruikers van niet-woningen. ▪ Eigenaren van niet-woningen.
Giftenaftrek	Voor het aftrekken van gewone giften gelden de volgende voorwaarden: <ul style="list-style-type: none"> □ Men doet de giften aan een instelling die bij de Belastingdienst is geregistreerd als een algemeen nut beogende instelling (ANBI), een culturele ANBI of een steunstichting sociaal belang behartigende instelling (SBBI). □ Een SBBI is een stichting of vereniging die activiteiten ontplooit voor en met mensen. Het gaat om activiteiten waaraan een grote maatschappelijke waarde kan worden toegekend. Voorbeelden van SBBI's zijn zangkoren en dansgroepen, muziek- en harmonieverenigingen, sportclubs, speeltuinen, personeelsverenigingen, ouderenverenigingen, lokale scoutingclubs, dorpshuizen, wijkscentra, amateurtoneelverenigingen en -theatergroepen. Een gift aan een SBBI kan men in principe niet aftrekken. Maar vanaf 2012 kan men een gift aan een steunstichting SBBI wel aftrekken. Een dergelijke stichting kan voor dat jubileum maximaal 1 kalenderjaar aangemerkt worden als een steunstichting SBBI. Alleen in dat jaar zijn de giften aan deze stichting aftrekbaar als gift. □ Een steunstichting SBBI is een speciale stichting die is opgericht om geld in te zamelen voor een jubileum van een SBBI op het gebied van sport en muziek. Om aangewezen te worden als steunstichting SBBI moet een stichting aan de volgende voorwaarden voldoen: <ul style="list-style-type: none"> ▪ De door de steunstichting SBBI ondersteunde SBBI moet actief zijn op het gebied van sport of muziek. ▪ De steunstichting SBBI moet opgericht zijn voor een eenmalige uitgave of investering bij een jubileum van de ondersteunde SBBI. ▪ Per jubileum kan maximaal 1 steunstichting SBBI worden aangemeld. ▪ Een steunstichting SBBI moet bij de geldinzameling duidelijk aangeven wat het doel van die inzameling is.

	<ul style="list-style-type: none"> ▪ De steunstichting SBBI geeft het kalenderjaar aan waarin zij als steunstichting geld inzamelt, hierbij moet duidelijk zijn aangeven welk jaar dat is. ▪ De steunstichting SBBI moet het ingezamelde geld in het kalenderjaar van het jubileum besteden, of in het kalenderjaar ervoor of erna. ▪ De steunstichting voldoet aan de gestelde administratieve verplichtingen. Uit deze administratie moet in ieder geval blijken: <ul style="list-style-type: none"> - welke bedragen er per bestuurslid aan onkostenvergoedingen en vacatiegelden zijn betaald - Aan de leden mogen geen bovenmatige onkostenvergoedingen of vacatiegelden worden betaald. - welke kosten de steunstichting SBBI heeft gemaakt voor het beheer van de stichting - Dit zijn bijvoorbeeld de kosten van de geldinzameling en de beheerskosten van de stichting. - welke bedragen de steunstichting SBBI uitgeeft voor het jubileum - Dit moet blijken uit de specificatie van die uitgaven. ▪ In statuten van de steunstichting SBBI staan minimaal de volgende gegevens: <ul style="list-style-type: none"> - Het kalenderjaar waarin de stichting aangemerkt wil worden als steunstichting SBBI. - De naam, adresgegevens en het RSIN/fiscaal nummer van de ondersteunde SBBI voor sport of muziek. - Het doel van de oprichting, nml. uitsluitend het inzamelen van geld ter ondersteuning van een SBBI op het gebied van sport of muziek. - De besteding van het ingezamelde geld, nml. een incidentele investering of een unieke uitgave ter gelegenheid van een jubileum (van 5 jaar of een veelvoud daarvan) van de SBBI. - Een omschrijving van de investering of uitgave. - De toezegging dat, na opheffing van de steunstichting SBBI, het geld dat overblijft uitgekeerd wordt aan een ANBI. ☐ De instelling levert geen tegenprestatie voor de giften. ☐ Men moet met schriftelijke stukken, zoals bankafschriften of kwitanties, kunnen aantonen dat de giften zijn gedaan. ☐ Het totale bedrag van giften is meer dan het drempelbedrag. Het drempelbedrag is 1% van het drempelinkomen, met een minimum van € 60. Wat men meer heeft betaald dan dit drempelbedrag, mag men aftrekken. ☐ Men mag voor deze giften in totaal niet meer aftrekken dan het maximum. Dat is 10% van het drempelinkomen, tenzij men een gift doet aan een ANBI. Bij het berekenen van de aftrekpost, mag deze gift worden verhoogd met 25%. Het maximum wordt ook verhoogd, maar met niet meer dan € 1.250.
Publicatieplicht ANBI's	<p>Gegevens die ANBI's online moeten publiceren zijn bijvoorbeeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Een balans en de staat van baten en lasten, met een toelichting. ▪ Een actueel beleidsplan op hoofdlijnen. ▪ De samenstelling van het bestuur. ▪ Het beloningsbeleid.
WWB	Wet Werk en Bijstand. Doel van de WWB is ondersteuning bij arbeidsinschakeling en verlening van bijstand door gemeenten. Werk gaat daarbij voor inkomen want het doel van de WWB is om mensen op de kortste weg naar betaald werk te zetten.
UWV	Uitvoeringsinstituut Werknemersverzekeringen. UWV zorgt voor deskundige, doelgerichte en efficiënte landelijke uitvoering van de werknemersverzekeringen (zoals WW, WIA (IVA en WGA), Wajong, WAO, WAZ, Wazo en Ziektewet), en voor arbeidsmarkt- en gegevensdienstverlening. UWV doet als zelfstandig bestuursorgaan (ZBO) in opdracht van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid.
Mantelzorg	Mantelzorg is de zorg voor chronisch zieken, gehandicapten en hulpbehoevenden door naasten: familieleden, vrienden, kennissen en burens. Kenmerkend is de reeds bestaande persoonlijke band tussen de mantelzorger en zijn of haar naaste. Daarnaast gaat het om langdurige zorg die onbetaald is.
AWBZ	De Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten is in Nederland een verplichte, collectieve ziektekostenverzekering voor niet individueel verzekerbare ziektenkostenrisico's. AWBZ betaalt de langdurige zorg voor ouderen, chronisch zieken en gehandicapten.
Wmo	De Wet maatschappelijke ondersteuning regelt dat mensen met een beperking ondersteuning kunnen krijgen. Het kan gaan om ouderen, gehandicapten of mensen met psychische problemen. Gemeenten voeren de Wmo uit.
Zvw	In de Zorgverzekeringswet is geregeld dat iedereen die in Nederland woont en/of loonbelasting betaalt, verplicht een basisverzekering moet afsluiten.

II. Relevante wet- en regelgeving vrijwilligerswerk

Nr.	Wet- regelgeving	Onderwerp(en)	Artikel(en)
1.	Burgerlijk Wetboek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Aansprakelijkheid vrijwilligers en vrijwilligersorganisaties ▪ Zorgplicht vrijwilligersorganisaties ▪ Bestuurdersaansprakelijkheid 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 6:126 lid 1 ▪ Artikel 7:400 ▪ Artikel 6:74-76 ▪ Artikel 6:162 lid 1 ▪ Artikel 7:658 ▪ Artikel 6:173 ▪ Artikel 6:181 ▪ Artikel 2:9 ▪ Artikel 2:30
2.	Drank en Horecawet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eisen gesteld aan schenken alcohol 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 8 ▪ Artikel 35
3.	Warenwet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eisen gesteld aan verstrekken eten en drinken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 18 lid a
4.	Warenwetbesluit hygiëne van levensmiddelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Eisen gesteld aan verstrekken eten en drinken 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 5
5.	Wet WOZ	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Onroerendezaakbelasting (OZB) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 16-18
6.	Tabakswet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Rookverbod publiek toegankelijke gebouwen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 11
7.	Auteurswet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Bescherming auteursrechten 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 12-13
8.	Wet milieubeheer	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemene milieuvoorschriften 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 8:40
9.	Activiteitenbesluit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Algemene milieuvoorschriften 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Hoofdstuk 2
10.	Drinkwaterbesluit	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Legionellapreventie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 35
11.	Regeling legionellapreventie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Legionellapreventie 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 2
12.	Wet op de omzetbelasting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijstelling omzetbelasting ▪ Inkomsten uit sponsoring 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 11
13.	Wet vennootschapsbelasting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijstelling vennootschapsbelasting 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 4
14.	Overgangsregeling kantines	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Inkomsten uit kantine 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 11, lid 1
15.	Wet op de Kansspelen	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vergunning betaalde kansspelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 3
16.	Wet op de Kansspelbelasting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijstelling van kansspelbelasting 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 4
17.	Wet belasting milieugrondslag	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Teruggaafregeling energiebelasting (Ecotax) 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 66 lid 1
18.	Successiewet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijstelling en giftenaftrek SBBI's en ANBI's 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 33
19.	Vreemdelingenwet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vreemdelingen en vrijwilligerswerk 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 8
20.	Arbeidstijdenwet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligers onder de 18 jaar, zwangere vrijwilligers, vrijwilligers na bevalling 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 4:2 ▪ Artikelen 4:5 en 4:6
21.	Arbeidsomstandighedenwet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligers onder de 18 jaar 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 8
22.	Wet Werk en Bijstand	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligerswerk naast een WWB uitkering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 17 lid 1 ▪ Artikel 55 ▪ Artikel 9 lid 1 ▪ Artikel 31 lid 1
23.	Besluit ontheffing sociale zekerheidswetten	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligerswerk of mantelzorg naast een WW uitkering 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 2 ▪ Artikel 3
24.	Burgerlijk Wetboek	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Mentorschap ten behoeve van meerderjarigen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikelen 450-462
25.	Wet BIBOB	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Integriteitsbeoordeling bij subsidieaanvragen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 6
26.	Wet op de loonbelasting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligersvergoeding en giftenaftrek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 2 lid 6
27.	Wet inkomstenbelasting	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Vrijwilligersvergoeding en giftenaftrek 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 3.96 letter c
28.	Geefwet	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Stimulering geven aan goede doelen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Artikel 8

III. Literatuurlijst

Nr.	Titel
1.	Nederlandse Organisatie Vrijwilligerswerk (NOV) (2011). Manifest Cement voor een sterk gebouw. Vrijwilligers en overheid; partners in een sterke samenleving.
2.	Van Londen, E., Van Der Linden, F., Huisman, W.H.A. en Meijs, L.C.P.M. (2012). De financiering van kleine non-profit organisaties.
3.	Van der Klein, M, Los, V, Verwijs, R (2013). In veilige handen met gratis VOG. Evaluatieonderzoek integriteitinstrumenten ter voorkoming van seksueel overschrijdend gedrag in het vrijwilligerswerk.
4.	De Nederlandse Orde van Belastingadviseurs, Commissie Wetsvoorstellen (2012) Commentaar van de Commissie Wetsvoorstellen van de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs op het wetsvoorstel Belastingplan 2013 en Overige fiscale maatregelen 2013.
5.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2013). DE DOE-DEMOCRATIE, Kabinetsnota ter stimulering van een vitale samenleving.
6.	CIVIQ (voorloper MOVISIE) (2004). Kan het wat minder? De gevolgen van wet- en regelgeving op het vrijwilligerswerk.
7.	ACTIZ (2009). Juridische aspecten van de inzet van vrijwilligers en de samenwerking met mantelzorgers.
8.	CBS (2010). Vrijwillige inzet.
9.	Vilans, MOVISIE en Fonds NutsOhra (2010). Zorg Beter met Vrijwilligers.
10.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2010). Vrijwilligerswerk beter geregeld.
11.	MOVISIE (2013). Feiten en cijfers Vrijwillige inzet.
12.	MOVISIE (2011) Trendrapport vrijwillige inzet.
13.	Huisman, W.H.A. en Meijs, L.C.P.M. (2011). De vrijwillige inzet van werkend Nederland. Handvatten voor het bevorderen van de maatschappelijke betrokkenheid van een groep die onder continue tijdsdruk staat.
14.	MOVISIE (2011). Vrijwillige Inzet Onderzocht, cahier 2011.
15.	Ernst & Young (2012). Fiscale faciliteiten Geefwet op een rij.
16.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (2010). Help een burgerinitiatief!
17.	GreenWish (2012). De Creatieve Samenleving en de Overheid. Visie van intermediaire organisaties op de rol van de overheid t.a.v. maatschappelijk initiatief.
18.	Belastingdienst (2013). Handboek Loonheffingen 2013. Vrije vergoedingen en verstrekkingen.
19.	Ministerie van Financiën (2011). Informatieblad Geefwet.
20.	Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) (2011). Financiële resultaten en trends van goedgevoelorganisaties 2011. Verslag Fondsenwerving.

IV. Overzicht geconsulteerde organisaties

Nr.	Organisatie
1.	Nederlandse Organisatie Vrijwilligerswerk (NOV).
2.	Landelijke vereniging voor Mantelzorgers en Vrijwilligerszorg (MEZZO).
3.	Promotie Haags Vrijwilligerswerk (PEP Den Haag).
4.	Vrijwilligers en Mantelzorg Centrale Almere (VMCA).
5.	Steunpunt Mantelzorg / Lokaal Kenniscentrum Stichting Stade.
6.	Stichting Informele Zorg Twente.
7.	Kracht in Nederland.
8.	Protestantse kerkgenootschappen.
9.	Studentenverenigingen Nederland.
10.	Scouting Nederland.
11.	Sportverenigingen Nederland.
12.	Welzijn Oud en Jong (WOEJ).
13.	Wilskracht Werkt.
14.	Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK).